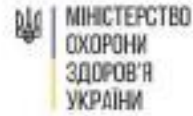

Міністерство освіти
і науки України

Міністерство охорони
здоров'я України

ЗБІРНИК НОРМАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ щодо роботи закладів освіти на період карантину у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 20 травня 2020 р. № 392

Київ

Про встановлення карантину з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, та етапів послаблення протиепідемічних заходів

Відповідно до статті 29 Закону України “Про захист населення від інфекційних хвороб” Кабінет Міністрів України **постановляє:**

1. Установити з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2 (далі — COVID-19), з 22 травня 2020 р. до 22 червня 2020 р. на території Автономної Республіки Крим, Вінницької, Волинської, Дніпропетровської, Донецької, Житомирської, Закарпатської, Запорізької, Івано-Франківської, Кіровоградської, Київської, Луганської, Львівської, Миколаївської, Одеської, Полтавської, Рівненської, Сумської, Тернопільської, Харківської, Херсонської, Хмельницької, Черкаської, Чернівецької, Чернігівської областей, м. Києва, м. Севастополя (далі — регіони) із урахуванням епідемічної ситуації в регіоні карантин, продовживши на всій території України дію карантину, встановленого постановою Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 р. № 211 “Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2” (Офіційний вісник України, 2020 р., № 23, ст. 896, № 30, ст. 1061).

2. Установити, що:

у регіонах, в яких встановлено карантин, застосовуються протиепідемічні заходи, що визначаються цією постановою, а також заходи, що додатково встановлені органами державної влади та органами місцевого самоврядування в межах компетенції; заходи, запроваджені актами законодавства в процесі реалізації карантину на період, визначений постановою Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 р. № 211, продовжують діяти на період, встановлений цією постановою;

Головним державним санітарним лікарем України розробляються та затверджуються протиепідемічні заходи, які визначають особливості провадження діяльності суб'єктами господарювання на період карантину.

3. На період дії карантину забороняється:

1) перебування в громадських будинках і спорудах, громадському транспорті без вдягнутих засобів індивідуального захисту, зокрема респіраторів або захисних масок, що закривають ніс та рот, у тому числі виготовлених самостійно;

2) перебування на вулицях без документів, що посвідчують особу, підтверджують громадянство чи її спеціальний статус;

3) самовільно залишати місця самоізоляції, обсервації;

4) відвідування закладів освіти її здобувачами, крім участі у пробному зовнішньому незалежному оцінюванні, державній підсумковій атестації у формі зовнішнього незалежного оцінювання, вступних випробуваннях, єдиному вступному

іспиті з іноземної мови, єдиному фаховому вступному випробуванні, атестації у формі тестових екзаменів ліцензійних інтегрованих іспитів “КРОК”, а також здійснення підтвердження кваліфікації моряків, проведення підготовки моряків, членів екіпажів торговельних суден, у тому числі тих, що здійснюють плавання внутрішніми водними шляхами України, та проведення підготовки судноводіїв малих/маломірних суден;

5) проведення масових (культурних, розважальних, спортивних, соціальних, релігійних, рекламних та інших) заходів з кількістю учасників більше ніж 10 осіб, крім заходів, необхідних для забезпечення роботи органів державної влади та органів місцевого самоврядування, навчально-тренувальних зборів спортсменів національних збірних команд України з олімпійських, неолімпійських, національних видів спорту та видів спорту осіб з інвалідністю, навчально-тренувального процесу спортсменів командних ігрових видів спорту професійних спортивних клубів;

6) робота закладів громадського харчування (ресторанів, кафе тощо), торговельно-розважальних центрів (крім розміщених у них магазинів), діяльність закладів, що надають послуги з розміщення, закладів розважальної діяльності, фітнес-центрів, закладів культури, крім:

діяльності з надання послуг громадського харчування на відкритих (літніх) майданчиках, у тому числі під тентами, на верандах, за умови дотримання відстані не менш як 1,5 метра між місцями для сидіння за сусідніми столами та розміщення не більш як чотирьох клієнтів за одним столом (без урахування дітей віком до 14 років), діяльності з надання послуг із здійсненням адресної доставки замовлень та замовлень на винос за умови, що суб'єкт господарювання, який провадить таку діяльність, є оператором ринку харчових продуктів відповідно до Закону України “Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів”, та за умови забезпечення персоналу засобами індивідуального захисту (зокрема захист обличчя, очей, рук) і використання відвідувачами, крім часу приймання їжі, респіраторів або захисних масок, у тому числі виготовлених самостійно;

діяльності закладів, які надають послуги з розміщення, в яких проживають медичні працівники та особи в обсервації, а також інші особи відповідно до рішення Державної комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій;

діяльності музеїв, музеїв просто неба та історико-культурних заповідників відповідно до подання керівника закладу культури та за рішенням власника (органу управління) без безпосереднього прийому відвідувачів та за умови забезпечення персоналу респіраторами або захисними масками, у тому числі виготовленими самостійно. За рішенням власника (органу управління) дозволяється прийом відвідувачів за умови забезпечення персоналу засобами індивідуального захисту (захист обличчя, очей, рук) та використання відвідувачами респіраторів без клапанів видиху або захисних масок, у тому числі виготовлених самостійно;

роботи суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом аудіовізуальних творів, зокрема здійснення кіно- та відеозйомки на відкритому повітрі, у транспортних засобах, житлових будинках, спорудах, приміщеннях (у тому числі приміщеннях, призначених для зйомки аудіовізуальних творів (студії, павільйони), за умови обмеження кількості осіб, які здійснюють кіно- та відеозйомку в одному місці, не більше 50 осіб, обмеження доступу до місця зйомки (знімального майданчика) сторонніх осіб та використання персоналом, залученим до виробництва аудіовізуального твору, респіраторів або захисних масок, у тому числі виготовлених самостійно;

проведення у театрах, цирках, концертних організаціях, художніх (мистецьких) колективах за рішенням органів управління репетицій, тренувань та інших заходів, які

не передбачають одночасного зібрання великої кількості осіб (до 50 осіб), без глядачів за умови використання учасниками засобів індивідуального захисту, зокрема респіраторів або захисних масок, у тому числі виготовлених самостійно;

7) здійснення регулярних та нерегулярних перевезень пасажирів автомобільним транспортом у міському, приміському, міжміському, внутрішньообласному та міжобласному сполученні, зокрема пасажирські перевезення на міських автобусних маршрутах у режимі маршрутного таксі, крім перевезення:

легковими автомобілями;

службовими та/або орендованими автомобільними транспортними засобами працівників підприємств, закладів та установ незалежно від форми власності, які забезпечують охорону здоров'я, продовольче забезпечення, урядування та надання найважливіших державних послуг, енергозабезпечення, водозабезпечення, зв'язок та комунікації, фінансові та банківські послуги, функціонування інфраструктури транспортного забезпечення, сфери оборони, правопорядку та цивільного захисту, суб'єктів господарювання, які мають безперервний промисловий цикл, за умови забезпечення водіїв засобами індивідуального захисту, зокрема респіраторами або захисними масками, у тому числі виготовленими самостійно, та використання таких засобів індивідуального захисту пасажирами під час перевезення, в межах кількості місць для сидіння, передбаченої технічною характеристикою транспортного засобу або визначеної в реєстраційних документах на цей транспортний засіб, за умови інформування органів Національної поліції про здійснення перевезення;

працівників закладів та установ незалежно від форми власності, які забезпечують охорону здоров'я, продовольче забезпечення, урядування та надання найважливіших державних послуг, енергозабезпечення, водозабезпечення, зв'язок та комунікації, фінансові та банківські послуги, функціонування інфраструктури транспортного забезпечення, сфери оборони, правопорядку та цивільного захисту, осіб, які виявили бажання бути донорами крові та (або) її компонентів, на підставі посвідчення донора крові та (або) її компонентів або на підставі довідки, що видається донору за місцем медичного обстеження чи давання крові та (або) її компонентів, суб'єктів господарювання, які мають безперервний промисловий цикл, за умови забезпечення водіїв засобами індивідуального захисту, зокрема респіраторами або захисними масками, у тому числі виготовленими самостійно, та використання таких засобів індивідуального захисту пасажирами під час перевезення, в межах кількості місць для сидіння, передбаченої технічною характеристикою транспортного засобу або визначеної в реєстраційних документах на цей транспортний засіб, а також дотримання відповідних санітарних та протиепідемічних заходів в міському електричному (трамвай, тролейбус) та автомобільному транспортному засобі, що здійснює регулярні пасажирські перевезення на міських маршрутах;

8) здійснення перевезень пасажирів метрополітенами м.м. Києва, Харкова і Дніпра;

9) здійснення перевезень пасажирів залізничним транспортом в усіх видах внутрішнього сполучення (приміському, міському, регіональному та дальньому). Дозволяється здійснення акціонерним товариством "Українська залізниця" окремих пасажирських рейсів у внутрішньому залізничному сполученні, рішення щодо яких приймається в кожному окремому випадку за погодженням з Міністерством інфраструктури, а також окремих пасажирських рейсів у міжнародному залізничному сполученні, рішення щодо яких приймається в кожному окремому випадку за

погодженням з Міністерством інфраструктури, Міністерством закордонних справ та Адміністрацією Державної прикордонної служби;

10) постачальникам електричної енергії, операторам систем розподілу електричної енергії здійснювати відключення та обмеження нижче технологічного мінімуму споживання електричної енергії підприємств централізованого водопостачання та водовідведення незалежно від форми власності, вугледобувних підприємств;

11) постачальникам природного газу здійснювати припинення постачання природного газу виробникам теплової та електричної енергії (припинення забезпечення споживача необхідними підтвердженими обсягами природного газу, неподання оператору газотранспортної системи номінацій/реномінацій на транспортування природного газу для задоволення потреб споживачів, зменшення періоду постачання в інформаційній платформі оператора газотранспортної системи та/або надсилання доручень на припинення (обмеження) транспортування/розподілу природного газу для споживачів або припинення газопостачання) незалежно від форми власності, установивши, що на період встановлення карантину акціонерне товариство "Національна акціонерна компанія "Нафтогаз України" зобов'язане на умовах та у порядку, передбачених Положенням про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 19 жовтня 2018 р. № 867 (Офіційний вісник України, 2018 р., № 98, ст. 3226):

укласти договір постачання природного газу з виробником теплової та електричної енергії незалежно від форми власності, який звернувся з пропозицією укладення договору постачання природного газу, з дотриманням вимог законодавства;

здійснювати постачання природного газу виробникам теплової та електричної енергії незалежно від стану виконання умов щодо розрахунків, передбачених пунктом 11 зазначеного Положення, за умов наявності укладених належним чином договорів постачання природного газу з такими виробниками теплової та електричної енергії;

включити в реєстр споживачів Компанії на інформаційній платформі оператора газотранспортної системи виробників теплової та електричної енергії, з якими укладені належним чином договори постачання природного газу;

12) відвідування установ і закладів, що надають паліативну допомогу, соціального захисту, в яких тимчасово або постійно проживають/ перебувають діти, громадяни похилого віку, ветерани війни і праці, особи з інвалідністю, особи із стійкими інтелектуальними або психічними порушеннями, установ і закладів, що надають соціальні послуги сім'ям/особам у складних життєвих обставинах, крім установ і закладів, які надають послуги екстрено (кризово);

13) відвідування пунктів тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні, та пунктів тимчасового розміщення біженців, крім осіб, які надають правову допомогу особам, які перебувають в таких пунктах;

14) закладам охорони здоров'я проведення планових заходів з госпіталізації, крім:

планової госпіталізації в регіонах, в яких заповненість ліжок у закладах охорони здоров'я, визначених для госпіталізації пацієнтів з підтвердженим випадком COVID-19, становить менш як 50 відсотків. Дозвіл на проведення планової госпіталізації в регіоні встановлюється рішенням регіональної комісії з питань техногенно-екологічної

безпеки та надзвичайних ситуацій, яке розміщується на офіційному веб-сайті Кабінету Міністрів України (за посиланням <http://covid19.gov.ua>);

надання медичної допомоги внаслідок ускладненого перебігу вагітності та пологів;

надання медичної допомоги вагітним, роділлям, породіллям, новонародженим;

надання медичної допомоги у спеціалізованих відділеннях закладів охорони здоров'я пацієнтам з онкологічними захворюваннями;

надання паліативної медичної допомоги у стаціонарних умовах;

проведення інших невідкладних і термінових заходів з госпіталізації, якщо внаслідок їх перенесення (відтермінування) існує значний ризик для життя або здоров'я.

Пацієнти, яким надається медична допомога у зв'язку з проведенням планових заходів з госпіталізації, підлягають обов'язковому тестуванню на COVID-19 відповідно до стандартів Міністерства охорони здоров'я;

15) прийняття та відправлення повітряних суден, що виконують міжнародні пасажирські перевезення, крім перевезень, які здійснюються через державне підприємство "Міжнародний аеропорт "Бориспіль" або у разі неможливості прийняття та відправлення повітряних суден державним підприємством "Міжнародний аеропорт "Бориспіль" — через державне підприємство "Міжнародний аеропорт "Львів" імені Данила Галицького" як резервне. У разі необхідності задоволення державних потреб прийняття та відправлення повітряних суден, що виконують пасажирські перевезення, а також перевезення членів екіпажів морських та річкових суден, що прямують до/з місця своєї роботи, здійснюється за погодженням з відповідним міністерством.

4. На території регіонів із сприятливою епідемічною ситуацією запроваджується послаблення протиепідемічних заходів, передбачених пунктом 3 цієї постанови.

Послаблення протиепідемічних заходів здійснюється на території регіонів, які одночасно відповідають таким ознакам:

інцидентність (загальна кількість нових випадків COVID-19 за останні сім днів на 100 тис. населення) становить менше ніж 12 осіб на 100 тис. населення;

завантаженість ліжок у закладах охорони здоров'я, визначених для госпіталізації пацієнтів з підтвердженим випадком COVID-19, становить менш як 50 відсотків;

середня кількість тестувань методом полімеразної ланцюгової реакції та імуноферментного аналізу становить більше ніж 12 на 100 тис. населення протягом останніх семи днів.

Послаблення протиепідемічних заходів застосовується та припиняється на території регіону на підставі рішення регіональної комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій, яке приймається з урахуванням оцінки епідемічної ситуації та наявності у регіоні ознак для послаблення протиепідемічних заходів, визначених цією постановою. Рішення про послаблення протиепідемічних заходів переглядається не рідше одного разу на сім днів з урахуванням результатів оцінки поточної епідемічної ситуації в регіоні.

У регіонах, в яких здійснюється послаблення протиепідемічних заходів, дозволяється:

з 22 травня:

- проведення спортивних заходів без глядачів, в яких беруть участь не більше ніж 50 осіб. Спортивні заходи, в яких беруть участь понад 50 осіб, можуть проводитися

за погодженням із Міністерством охорони здоров'я за результатами оцінки епідемічних ризиків;

- проведення релігійних заходів за умови перебування не більше однієї особи на 10 кв. метрах площі будівлі, де проводиться релігійний захід;
- діяльність готелів (крім функціонування ресторанів у готелях);
- регулярні та нерегулярні пасажирські перевезення автомобільним транспортом у міському, приміському, міжміському внутрішньообласному та міжнародному сполученні за умови перевезення пасажирів у межах кількості місць для сидіння, передбаченої технічною характеристикою транспортного засобу або визначеної в реєстраційних документах на цей транспортний засіб;

з 25 травня:

- перевезення пасажирів метрополітенами за умови забезпечення перевізником контролю за використанням засобів індивідуального захисту, зокрема респіраторів або захисних масок, у тому числі виготовлених самостійно;
- відвідування закладів дошкільної освіти;

з 1 червня:

- робота закладів фізичної культури і спорту, спортивних залів, фітнес-центрів (крім проведення групових занять з кількістю учасників більше ніж 10 осіб);

- відвідування занять в групах не більше ніж 10 осіб в закладах освіти, проведення професійно-практичної підготовки та державної кваліфікаційної атестації в закладах професійної (професійно-технічної) освіти, підготовчих заходів до практичної підготовки на виробництві, лабораторних робіт та тренажерних занять, атестації здобувачів вищої освіти та відповідних підготовчих заходів, отримання документів про професійну (професійно-технічну) та вищу освіту, участь в освітньому процесі, пов'язаному з освітою дорослих, у публічному захисті наукових досягнень у формі дисертацій та відповідних підготовчих заходах;

- перевезення пасажирів залізничним транспортом в усіх видах внутрішнього сполучення (приміському, міському, регіональному та дальньому) між регіонами в межах кількості місць для сидіння, передбачених технічною характеристикою транспортного засобу або визначеної в реєстраційних документах на цей транспортний засіб. У разі здійснення перевезення між регіонами транзитом через регіон, в якому не діють послаблення протиепідемічних заходів, дозволяється перевезення в межах кількості місць для сидіння, передбаченої технічною характеристикою транспортного засобу або визначеної в реєстраційних документах на цей транспортний засіб (без права посадки пасажирів у транзитному регіоні). У разі здійснення перевезення до регіону, в якому не застосовується послаблення протиепідемічних заходів, дозволяється перевезення в межах 50 відсотків кількості місць для сидіння, передбаченої технічною характеристикою транспортного засобу або визначеної в реєстраційних документах на цей транспортний засіб, за умови розсадки пасажирів з вільним місцем поруч, спереду, позаду;

- міжобласні пасажирські перевезення автомобільним транспортом між регіонами в межах кількості місць для сидіння, передбаченої технічною характеристикою транспортного засобу або визначеної в реєстраційних документах на цей транспортний засіб. У разі здійснення перевезення до регіону, в якому не застосовується послаблення протиепідемічних заходів, дозволяється перевезення в межах 50 відсотків кількості місць для сидіння, передбаченої технічною характеристикою транспортного засобу або визначеної в реєстраційних документах на

цей транспортний засіб, за умови розсадки пасажирів з вільним місцем поруч, спереду, позаду;

з 10 червня:

- діяльність закладів харчування, зокрема приймання відвідувачів у приміщеннях, за умови дотримання протиепідемічних заходів;
- діяльність закладів культури, зокрема з прийманням відвідувачів за рішенням власника (органу управління), у тому числі культурних заходів, за умови перебування не більше однієї особи на 5 кв. метрах площі приміщення, де проводиться захід;
- діяльність закладів, що надають послуги з розміщення;

з 15 червня прийняття та відправлення повітряних суден, що виконують пасажирські перевезення авіаційним транспортом.

5. На період дії карантину тимчасово дозволяється:

1) відповідно до підпункту 1 пункту 2 розділу II “Прикінцеві та перехідні положення” Закону України від 13 квітня 2020 р. № 555-IX “Про внесення змін до Закону України “Про захист населення від інфекційних хвороб” щодо запобігання поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19)” обробка (в тому числі обмін інформацією в порядку, визначеному цією постановою) персональних даних осіб, визначених цією постановою як таких, що підлягають самоізоляції або обсервації, зокрема:

медичним працівникам закладів охорони здоров’я – щодо внесення до електронного сервісу “Дій вдома” Єдиного державного веб-порталу електронних послуг інформації в порядку, передбаченому цією постановою;

державній установі “Центр громадського здоров’я Міністерства охорони здоров’я України”, державним установам епідеміологічного профілю Міністерства охорони здоров’я, Міністерству цифрової трансформації – щодо прізвища, імені, по батькові особи, дати народження, визначеного особою місця самоізоляції, місця реєстрації, місця фактичного проживання особи, інформації про засоби зв’язку (номер телефону), місця роботи, навчання, коротких відомостей про стан здоров’я;

органам з питань соціального захисту населення — щодо прізвища, імені, по батькові особи, статі, дати народження, визначеного особою місця самоізоляції, місця реєстрації, місця фактичного проживання особи, інформації про засоби зв’язку (номер телефону);

Національній поліції, Національній гвардії – щодо прізвища, імені, по батькові особи, дати народження, визначеного особою місця самоізоляції, місця реєстрації, місця фактичного проживання особи, інформації про засоби зв’язку (номер телефону) з метою здійснення поточного контролю за дотриманням режиму самоізоляції та щодо осіб, які порушили правила щодо карантину, санітарно-гігієнічні, санітарно-протиепідемічні правила і норми, визначені цією постановою.

Персональні дані підлягають знеособленню, а у разі неможливості – знищенню протягом 30 днів після закінчення карантину;

2) фізичним особам — підприємцям та фізичним особам, які провадять незалежну професійну діяльність, вести облік доходів і витрат без використання книг обліку доходів і витрат (книг обліку доходів), якщо ведення зазначених книг повинно розпочатися після встановлення карантину, за умови подальшого подання такими особами книг обліку доходів і витрат (книг обліку доходів), до яких внесені дані про доходи і витрати, отримані (здійснені) ними, для реєстрації до контролюючих органів протягом трьох місяців з дня прийняття рішення про відміну карантину;

3) залучення до роботи без проходження попереднього (під час прийняття на роботу) та періодичних (протягом трудової діяльності) медичних оглядів працівників,

зайнятих на важких роботах, роботах із шкідливими чи небезпечними умовами праці або таких, де є потреба у професійному доборі, робота яких пов'язана із забезпеченням безпеки руху та обслуговуванням залізничного транспорту, підприємств міжгалузевого промислового залізничного транспорту, працівників окремих професій, виробництв та організацій, діяльність яких пов'язана з обслуговуванням населення, визначених переліком професій, виробництв та організацій, працівники яких підлягають обов'язковим профілактичним медичним оглядам, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 23 травня 2001 р. № 559 (Офіційний вісник України, 2001 р., № 21, ст. 950).

6. Затвердити Порядок здійснення протиепідемічних заходів, пов'язаних із самоізоляцією, що додається.

Обов'язковій самоізоляції підлягають:

особи, які мали контакт з пацієнтом з підтвердженим випадком COVID-19, крім осіб, які під час виконання службових обов'язків використовували засоби індивідуального захисту відповідно до рекомендацій щодо їх застосування;

особи з підозрою на інфікування або з підтвердженим діагнозом COVID-19 в легкій формі за умови, що особа не потребує госпіталізації;

особи, які дали згоду на самоізоляцію з використанням електронного сервісу "Дій вдома" Єдиного державного веб-порталу електронних послуг до перетину державного кордону або контрольних пунктів в'їзду на тимчасово окуповані території у Донецькій та Луганській областях, Автономної Республіки Крим та м. Севастополя та виїзду з них;

особи, які досягли 60-річного віку, крім державних службовців і працівників державних органів та органів місцевого самоврядування, народних депутатів України та депутатів місцевих рад, суддів, військовослужбовців та працівників Збройних Сил, інших утворених відповідно до законів України військових формувань та правоохоронних органів, а також осіб, які здійснюють заходи, пов'язані з недопущенням поширення COVID-19, забезпечують діяльність підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності, які:

- провадять діяльність та надають послуги в галузях енергетики, хімічної промисловості, транспорту, у сферах інформаційно-комунікаційних технологій, електронних комунікацій, у банківському та фінансовому секторах, оборонній промисловості;

- надають послуги у сферах життєзабезпечення населення, зокрема у сферах централізованого водопостачання, водовідведення, постачання електричної енергії і газу, виробництва продуктів харчування, сільського господарства, охорони здоров'я;

- є комунальними, аварійними та рятувальними службами, службами екстреної допомоги населенню;

- включені до переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави;

- є об'єктами потенційно небезпечних технологій і виробництв.

7. Затвердити Порядок проведення обов'язкової обсервації осіб, які здійснюють перетин державного кордону, що додається.

Підставами для обсервації особи є:

заява особи про добровільну обсервацію у зв'язку з неможливістю дотримання вимог самоізоляції;

порушення двічі особою умов самоізоляції (крім осіб, які підлягають самоізоляції виключно у зв'язку з досягненням 60-річного віку);

відмова особи, яка мала контакт із хворими або має ознаки інфікування COVID-19, від медичного обстеження за направленням лікуючого лікаря;

перетин державного кордону особою (крім осіб, які є працівниками дипломатичних представництв та консульських установ іноземних держав, представництв офіційних міжнародних місій, організацій, акредитованих в Україні, та членів їх сімей, водіїв та членів екіпажу вантажних транспортних засобів, членів екіпажів повітряних і морських, річкових суден, членів поїзних і локомотивних бригад, якщо немає підстав вважати, що вони були в контакті із хворою на COVID-19 особою);

перетин особою контрольних пунктів в'їзду на тимчасово окуповані території у Донецькій та Луганській областях, Автономної Республіки Крим та м. Севастополя та виїзду з них (крім співробітників Місії Міжнародного комітету Червоного Хреста, співробітників акредитованих в Україні дипломатичних місій, зокрема тих, які проводять моніторинг ситуації та доставку гуманітарної допомоги населенню, що проживає на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях, Автономної Республіки Крим і м. Севастополя, якщо немає підстав вважати, що вони були в контакті з хворою на COVID-19 особою).

Перелік осіб, які є працівниками дипломатичних представництв та консульських установ іноземних держав, представництв міжнародних організацій в Україні, осіб, що належать до дипломатичного корпусу, акредитованого в Україні, інших відповідних осіб міжнародних організацій, які не підлягають обов'язковій госпіталізації до обсерваторів (ізоляторів), визначається Міністерством закордонних справ.

Особи, що дали згоду на самоізоляцію з використанням електронного сервісу "Дій вдома" Єдиного державного веб-порталу електронних послуг до перетину державного кордону або перетину контрольних пунктів в'їзду на тимчасово окуповані території у Донецькій та Луганській областях, Автономної Республіки Крим та м. Севастополя та виїзду з них, не підлягають обсервації у випадках, передбачених абзацами шостим та сьомим цього пункту.

Діти, які не досягли 12 років, підлягають обсервації разом з одним із батьків, усиновлювачів, опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьків-вихователів, інших осіб відповідно до законодавства.

8. Міністерство цифрової трансформації разом із Службою безпеки забезпечують функціонування електронного сервісу "Дій вдома" Єдиного державного веб-порталу електронних послуг та, зокрема, інформаційної системи епідеміологічного контролю за поширенням COVID-19, що є частиною сервісу.

Порядок інформаційної взаємодії Єдиного державного веб-порталу електронних послуг, інформаційних систем Міністерства внутрішніх справ та Національної поліції, інформаційних систем Міністерства охорони здоров'я, державної установи "Центр громадського здоров'я Міністерства охорони здоров'я України", Служби безпеки встановлюється Міністерством цифрової трансформації та держателем відповідної інформаційної системи в обсязі, необхідному для виконання цієї постанови.

9. Внести до актів Кабінету Міністрів України зміни, що додаються.

10. Визнати такими, що втратили чинність, постанови Кабінету Міністрів України згідно з переліком, що додається.

11. Міністерству внутрішніх справ, Національній поліції:

забезпечити охорону публічної (громадської) безпеки і порядку на прилеглій території до об'єктів госпіталізації осіб, хворих на COVID-19, обсервації;

забезпечити в межах компетенції контроль за дотриманням обсервації, самоізоляції;

посилити патрулювання громадських місць;

вжити інших заходів, спрямованих на виконання цієї постанови.

12. Рекомендувати центральним і місцевим органам виконавчої влади, іншим державним органам, органам місцевого самоврядування, підприємствам, установам, організаціям на час дії карантину забезпечити:

на період карантину розмежувати час початку та закінчення роботи суб'єктів господарювання для уникнення скупчення осіб у години пікового навантаження у громадському транспорті, позмінну роботу працівників та/або за можливості віддалену роботу в режимі реального часу через Інтернет;

відстань у прикасовій та касовій зонах між особами (за винятком покупця і продавця) не менше ніж 1,5 метра та/або наявність між ними відповідних захисних екранів;

дотримання відстані не менше ніж 1,5 метра між відвідувачами, які очікують дозволу на вхід до приміщень.

13. Обласним, Київській міській державним адміністраціям:

забезпечити облаштування спеціалізованих закладів для організації обсервації, харчування, транспортування до них осіб, у тому числі від пунктів пропуску через державний кордон та контрольних пунктів в'їзду на тимчасово окуповані території у Донецькій та Луганській областях, Автономної Республіки Крим та м. Севастополя та виїзду з них, що потребують обсервації, медичне спостереження за ними;

вжити додаткових заходів до виявлення та обслуговування самотніх осіб та осіб, які самотньо проживають, серед громадян похилого віку, осіб з інвалідністю, осіб, які перебувають на самоізоляції, та організувати належний соціальний супровід.

14. Міністерствам, іншим центральним органам виконавчої влади, обласним, Київській міській державним адміністраціям разом з органами місцевого самоврядування забезпечити подання щодня Керівнику робіт з ліквідації наслідків медико-біологічної надзвичайної ситуації природного характеру державного рівня, пов'язаної із поширенням на території України COVID-19, звітності про виконання цієї постанови.

15. Керівнику робіт з ліквідації наслідків медико-біологічної надзвичайної ситуації природного характеру державного рівня, пов'язаної із поширенням на території України COVID-19, забезпечити оприлюднення на офіційному веб-сайті Кабінету Міністрів України (за посиланням <http://covid19.gov.ua>) та офіційному веб-сайті Міністерства охорони здоров'я статистичної інформації щодо епідемічної ситуації в Україні в цілому та в регіонах, пов'язаної з поширенням COVID-19, та відомостей про діючі протиепідемічні заходи в кожному регіоні.

Прем'єр-міністр України

Д. ШМИГАЛЬ

Інд. 73

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 20 травня 2020 р. № 392

ПЕРЕЛІК
постанов Кабінету Міністрів України, що втратили чинність

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 23 березня 2020 р. № 228 “Питання перевезень авіаційним транспортом” (Офіційний вісник України, 2020 р., № 27, ст. 995).
2. Пункт 2 змін, що вносяться до актів Кабінету Міністрів України, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 25 березня 2020 р. № 239 (Офіційний вісник України, 2020 р., № 27, ст. 996).
3. Пункт 2 змін, що вносяться до актів Кабінету Міністрів України, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 22 квітня 2020 р. № 291 (Офіційний вісник України, 2020 р., № 35, ст. 1163).
4. Пункт 4 змін, що вносяться до актів Кабінету Міністрів України, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 4 травня 2020 р. № 343.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ГОЛОВНИЙ ДЕРЖАВНИЙ САНІТАРНИЙ ЛІКАР УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА

м. Київ

04.08.2020

№ 48

Про затвердження Тимчасових рекомендацій щодо організації протиепідемічних заходів в гуртожитках в період карантину в зв'язку поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)

Відповідно до статті 40 Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», на виконання пункту 17 постанови Кабінету Міністрів України від 22 липня 2020 року № 641 «Про встановлення карантину та запровадження посилених протиепідемічних заходів на території із значним поширенням гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2», **постановляю:**

1. Затвердити Тимчасові рекомендації щодо організації протиепідемічних заходів в гуртожитках в період карантину в зв'язку поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19), що додаються.
2. Директорату громадського здоров'я Міністерства охорони здоров'я України довести цю постанову до відома зацікавлених центральних органів виконавчої влади, обласних та Київської міської державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування.
3. Ця постанова набирає чинності з 10 серпня 2020 року.

**Заступник Міністра охорони здоров'я –
головний державний санітарний лікар**

В. ЛЯШКО

Міністерство охорони здоров'я України
48 від 04.08.2020
Ляшко Віктор Кирилович

ЗАТВЕРДЖЕНО

постановою Головного
державного санітарного лікаря
України
від 04.08.20 № 48

Тимчасові рекомендації щодо організації протиепідемічних заходів в гуртожитках на період карантину у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)

Ці Тимчасові рекомендації розроблені для гуртожитків всіх типів (далі – гуртожитки) та повинні враховуватися власниками, керівниками та суб'єктами господарської діяльності з метою запобігання ускладнення епідемічної ситуації внаслідок поширення коронавірусної хвороби (COVID-19).

1. У гуртожитку повинна бути визначена відповідальна особа, яка проводить щоденний температурний скринінг безконтактним методом усім працівникам перед початком робочої зміни та особам, які проживають у гуртожитку.

Працівники, в яких при проведенні температурного скринінгу виявлено температуру тіла понад 37,2 °С або ознаки респіраторних захворювань не допускаються до виконання обов'язків.

При виявленні температури тіла понад 37,2°С у осіб, які проживають у гуртожитку, такі особи підлягають ізоляції в ізоляторі до отримання консультації медичного працівника.

2. На вході до гуртожитку або окремих його приміщень, необхідно:

розмістити інформаційні матеріали щодо профілактики коронавірусної хвороби COVID-19;

організувати на вході до гуртожитку місця для обробки рук спиртовмісними антисептиками з концентрацією активно діючої речовини понад 60% для ізопропілового спирту та понад 70% для етилового спирту. Доцільно розмістити яскравий вказівник про необхідність дезінфекції рук (банер, наклейка, вказівник тощо).

3. Перебування в приміщеннях загального перебування або користування (поза кімнатами) дозволяється лише у респіраторі або захисній масці (у тому числі, виготовленій самостійно), так, щоб були покриті ніс та рот.

4. В місцях потенційного скупчення осіб, які проживають у гуртожитку повинно бути нанесене відповідне тимчасове маркування для забезпечення дотримання дистанції не менше 1,5 метри.

На робочому місці місці чергового (вахтера) гуртожитку встановлюється захисний екран. У разі неможливості встановлення захисного екрану, персонал має використовувати захисний щиток або окуляри.

5. Власник та адміністрація гуртожитку повинні забезпечити:

наявність щонайменше п'ятиденного запасу засобів індивідуального захисту та їх використання працівниками гуртожитку (респіратори або медичні маски, в тому числі саморобні, захисні рукавички);

постійну наявність рідкого мила, антисептиків та паперових рушників в санвузлах загального користування;

вологе прибирання місць скупчення проживаючих;

дезінфекцію поверхонь з якими контактують відвідувачі, у всіх громадських та службових зонах (столи, стільці, ручки дверей, кнопки ліфтів, роздягальні, сходи, перила тощо) кожні 3-4 години, повторювати процедуру у будь-який час при забрудненні;

централізований збір використаних засобів індивідуального захисту, паперових серветок в окремі контейнери/урни з кришками та одноразовими поліетиленовими пакетами з подальшою утилізацією,

розміщення додаткових контейнерів/урн для засобів індивідуального захисту, паперових серветок в місцях загального користування (холах, коридорах тощо);

контроль за використанням засобів індивідуального захисту проживаючими в місцях загального користування та при переміщенні приміщенням гуртожитку (поза кімнатою);

обмеження масових зборів працівників та осіб які проживають у гуртожитку в закритих приміщеннях;

6. Працівники закладу зобов'язані:

регулярно мити руки з милом або обробляти їх спиртовмісними антисептиками не рідше одного разу за 3 години;

утримуватися від контакту з особами, які мають симптоми респіраторних захворювань;

самоізолюватися у разі виникнення симптомів респіраторних захворювань.

7. При виявленні у осіб, які проживають у гуртожитку, симптомів гострого респіраторного захворювання та/або підвищення температури тіла, адміністрація невідкладно повідомляє заклад охорони здоров'я, який надає медичну допомогу особам, що проживають в гуртожитку, або медичний пункт, що обслуговує студентські містечка/гуртожиток та вживає невідкладних заходів щодо недопущення розповсюдження коронавірусної хвороби (COVID-19) у гуртожитку.

При появі симптомів респіраторного захворювання та/або підвищення температури у особи, що проживає у гуртожитку, така особа підлягає ізоляції до отримання консультації медичного працівника.

За умови багатомісного розміщення, ізоляції підлягають усі особи, що спільно проживали з нею.

8. При виявленні випадку коронавірусної хвороби (COVID-19) серед осіб, які проживають або перебувають в гуртожитках, працівники державних установ МОЗ епідеміологічного профілю проводять епідеміологічне розслідування випадку та встановлюють контактних осіб з урахування постійних контактів в місцях спільного побуту, у спільному з хворим житловому блоці або секції, користування спільними приміщеннями.

9. Особи з підозрою на коронавірусну хворобу (COVID-19) підлягають госпіталізації або самоізоляції у відповідності до галузевих стандартів надання медичної допомоги.

10. Контактні особи підлягають самоізоляції у відповідності до галузевих стандартів в сфері охорони здоров'я та в порядку, визначеному постановою Кабінету Міністрів України від 22 липня 2020 р. № 641 «Про встановлення карантину та запровадження посилених протиепідемічних заходів на території із значним поширенням гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2».

11. Особам, що знаходяться на самоізоляції в приміщеннях гуртожитку, має бути забезпечено медичне спостереження, доставка харчових продуктів, медикаментів, засобів гігієни, особистих речей, з дотриманням необхідних протиепідемічних заходів.

12. Особам, що знаходяться на самоізоляції в приміщеннях гуртожитку, у разі необхідності має бути надана медична допомога відповідно до Стандартів надання медичної допомоги хворим на COVID-19.

13. Доступ до гуртожитку має бути обмежено на вході/виході, який забезпечує доступ до місць самоізоляції осіб.

14. Територіальні органи Національної поліції України або відповідні підрозділи Національній гвардії України після одержання інформації щодо встановлення режиму самоізоляції в гуртожитках невідкладно вживають заходи щодо контролю за дотриманням режиму самоізоляції шляхом

забезпечення, за потреби, чергування біля місць масової самоізоляції осіб, для оперативного реагування на випадки порушення умов самоізоляції, встановлення тимчасових пунктів базування.

15. Власники, керівники та суб'єкти господарської діяльності організовують і забезпечують супровід осіб, що проживають в гуртожитках та перебувають в самоізоляції, шляхом надання допомоги у виході тварин, доставці продуктів харчування, засобів гігієни, лікарських засобів та медичних виробів.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ГОЛОВНИЙ ДЕРЖАВНИЙ САНІТАРНИЙ ЛІКАР УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

м. Київ

22.08.2020

50

Про затвердження протиепідемічних заходів у закладах освіти на період карантину у зв'язку поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)

Відповідно до статті 40 Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», на виконання пункту 17 постанови Кабінету Міністрів України від 22 липня 2020 року № 641 «Про встановлення карантину та запровадження посилених протиепідемічних заходів на території із значним поширенням гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2», **постановляю:**

1. Затвердити протиепідемічні заходи у закладах освіти на період карантину у зв'язку поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19), що додаються.
2. Директорату громадського здоров'я та профілактики захворюваності Міністерства охорони здоров'я України довести цю постанову до відома зацікавлених центральних органів виконавчої влади, обласних, Київської міської державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування.
3. Визнати такою, що втратила чинність постанову головного державного санітарного лікаря України від 30 липня 2020 року № 42 «Про затвердження Тимчасових рекомендацій щодо організації протиепідемічних заходів у закладах освіти в період карантину в зв'язку поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)».

**Заступник Міністра охорони здоров'я –
головний державний санітарний лікар України**

В. ЛЯШКО

ЗАТВЕРДЖЕНО

постановою Головного державного
санітарного лікаря України
від 22.08.2020 № 50

Протиепідемічні заходи у закладах освіти на період карантину у зв'язку поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)

З метою запобігання поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19) у навчальному 2020-2021 році суб'єкти, що відповідальні за влаштування, утримання закладів позашкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої освіти (далі – заклади освіти), мають здійснювати свою діяльність з урахуванням необхідності забезпечення належних протиепідемічних заходів (далі – заходи), спрямованих на запобігання ускладнення епідемічної ситуації внаслідок поширення коронавірусної хвороби (COVID-19).

1. Відповідальність за організацію та виконання протиепідемічних заходів покладається на засновника (власника) та керівника закладу освіти.

2. Керівник та медичний персонал закладу освіти, або відповідальна особа, яка пройшла відповідний інструктаж та призначена наказом керівника закладу, забезпечують:

щоденний контроль за виконанням заходів;

проведення роз'яснювальної роботи з персоналом та здобувачами освіти щодо індивідуальних заходів профілактики та реагування на виявлення симптомів коронавірусної хвороби (COVID-19) серед персоналу або здобувачів освіти;

розробку алгоритмів дій на випадок надзвичайної ситуації, пов'язаною з реєстрацією випадків захворювання на коронавірусну хворобу (COVID-19) серед здобувачів освіти та працівників закладу освіти;

недопущення до роботи персоналу, визначеного таким, який потребує самоізоляції відповідно до галузевих стандартів у сфері охорони здоров'я;

проведення інструктажу для працівників щодо запобігання поширенню коронавірусної інфекції (COVID-19), дотримання правил респіраторної гігієни та протиепідемічних заходів.

3. Допуск до роботи персоналу закладів освіти здійснюється за умови використання засобів індивідуального захисту (респіратора, захисного щитка або маски, в тому числі виготовленої самостійно) після проведення термометрії безконтактним термометром.

У разі виявлення співробітника з підвищеною температурою тіла понад 37,2 °C або із ознаками гострого респіраторного захворювання, такий співробітник не допускається до роботи з рекомендаціями звернутись за медичною допомогою до сімейного лікаря.

При появі підвищеної температури тіла понад 37,2 °С або ознак гострого респіраторного захворювання вдома, співробітник повідомляє свого безпосереднього керівника та не виходить на роботу, одночасно звертаючись за медичною допомогою.

4. Усі працівники закладу забезпечуються засобами індивідуального захисту із розрахунку 1 захисна маска на 3 години роботи. Засоби індивідуального захисту мають бути в наявності із розрахунку на 5 робочих днів, у т.ч. на 1 робочу зміну – безпосередньо на робочому місці працівника.

Після кожного зняття засобів індивідуального захисту та перед одяганням чистих засобів індивідуального захисту, працівник повинен ретельно вимити руки з милом або обробити антисептичним засобом.

5. Керівник закладу освіти забезпечує:

організацію централізованого збору використаних засобів індивідуального захисту, паперових серветок в окремі контейнери (урни) з кришками та поліетиленовими пакетами, з подальшою утилізацією згідно з укладеними угодами на вивіз твердих побутових відходів;

проведення навчання працівників щодо одягання, використання, зняття засобів індивідуального захисту, їх утилізації, контроль за виконанням цих вимог;

необхідні умови для дотримання працівниками правил особистої гігієни (рукомийники, мило рідке, паперові рушники (або електросушарки для рук), антисептичні засоби для обробки рук тощо);

обмеження проведення масових заходів (нарад, зборів тощо) в закритих приміщеннях (окрім заходів необхідних для забезпечення функціонування закладів освіти – проведення педагогічних рад, засідань ректоратів, конкурсних комісій, конференцій трудового колективу тощо);

медичні пункти закладу необхідними засобами та обладнанням (безконтактними термометрами, дезінфекційними, в тому числі антисептичними засобами для обробки рук, засобами особистої гігієни та індивідуального захисту);

розміщення інформації (плакатів/банерів) про необхідність дотримання респіраторної гігієни та етикету кашлю.

Вимоги щодо організації освітнього процесу

6. Керівник закладу освіти розробляє маршрути руху здобувачів освіти (залучаються всі можливі входи в приміщення закладу) та складає графік, за яким відбувається допуск здобувачів освіти до закладу. Графік допуску повинен бути сформований таким чином, щоб запобігати утворенню скупчення учасників освітнього процесу. Забороняється допуск до закладу освіти батьків або супроводжуваних осіб, крім осіб, які супроводжують осіб з інвалідністю.

7. Педагогічний склад закладу освіти перед початком занять проводить опитування учасників освітнього процесу щодо їх самопочуття та наявності симптомів респіраторної хвороби.

В разі виявлення ознак гострої респіраторної хвороби, за відсутності батьків, здобувачі освіти одягають маску, тимчасово повинні бути ізольовані в спеціально відведеному приміщенні закладу, інформуються батьки (інші законні представники) та приймається узгоджене рішення щодо направлення до закладу охорони здоров'я.

Після вилучення особи з симптомами інфекційної хвороби в приміщенні, де перебувала така особа, проводиться провітрювання поза графіком та дезінфекція висококонтактних поверхонь.

8. Вхід до приміщень закладу дозволяється при наявності захисної маски або респіратора. Захисні маски можуть не використовуватися під час проведення занять у навчальних приміщеннях. Під час пересування приміщеннями закладу освіти використання захисних масок є обов'язковим.

Для учнів 1 – 4 класів вхід та пересування приміщеннями закладу освіти дозволяється без використання захисної маски або респіратора.

В регіонах, що відносяться до «помаранчевого» рівня епідемічної небезпеки, педагогам в процесі викладання навчальної дисципліни рекомендовано використовувати захисні щитки.

Багаторазовий захисний щиток використовується та дезінфікується відповідно до інструкції виробника.

9. На всіх входах до закладу організовуються місця для обробки рук антисептичними засобами. Місця для обробки рук позначаються яскравим вказівником про правила та необхідність дезінфекції рук (банер, наклейка, тощо).

10. Пересування здобувачів освіти між навчальними кабінетами, аудиторіями повинно бути мінімізованим, зокрема, шляхом проведення занять впродовж дня для одного і того ж класу (групи) в одній і тій самій аудиторії (кабінеті), застосування модульного підходу до організації вивчення дисциплін тощо.

11. У розкладі занять необхідно передбачити можливість визначення різного часу початку та закінчення занять (перерв) для різних класів та груп.

12. Необхідно забезпечити раціональне використання запасних виходів із закладу освіти, використання розмітки на підлозі, що полегшує організацію двостороннього руху коридорами, виокремлення зон переміщення для різних вікових категорій здобувачів освіти.

13. За можливості забезпечити проведення занять з окремих предметів на відкритому повітрі.

14. Проведення занять у класах (аудиторіях) дозволено лише для окремих класів (груп).

Заповненість лекційних залів під час проведення занять, що передбачають поєднання кількох класів (груп), не повинна перевищувати 50% при забезпеченні максимальної дистанції між здобувачами освіти.

В регіонах, що відносяться до «помаранчевого» рівня епідемічної небезпеки, наповненість класів (груп) не повинна перевищувати 20 осіб, крім закладів дошкільної, загальної середньої, позашкільної та спеціалізованої мистецької освіти.

У таких випадках засновник (власник) та керівник закладу освіти повинні завчасно адаптувати графік навчання та сформувати групи на час встановлення відповідного рівня епідемічної небезпеки.

15. Здобувачі освіти в сфері охорони здоров'я, що проходять навчання (виробничу практику) на базі закладів охорони здоров'я повинні дотримуватись додаткових протиепідемічних заходів, визначених цим закладом.

16. У разі підтвердження випадку коронавірусної хвороби COVID-19 в одного з учнів (студентів), всі інші учні (студенти) відповідної групи визнаються такими, що потребують самоізоляції, та повинні вживати заходів, передбачених галузевими стандартами в сфері охорони здоров'я.

17. У санітарних кімнатах потрібно забезпечити наявність рідкого мила та паперових рушників (або електросушарок для рук). Використання багаторазових рушників заборонено.

Основним заходом гігієни рук в умовах закладу освіти є миття рук з милом. Використання антисептиків доцільне лише в тому випадку, коли відсутній доступ до проточної води з милом. Протирання рук вологими серветками з метою знезараження або як заміна миття рук або антисептичної обробки не рекомендується.

18. Після проведення занять у кінці робочого дня необхідно провести очищення і дезінфекцію поверхонь (в тому числі дверних ручок, столів, місць для сидіння, перил, тощо).

19. Після кожного навчального заняття проводити провітрювання впродовж не менше 10 хвилин. При провітрюванні слід забезпечити безпеку дітей шляхом встановлення замків та фізичних обмежувачів на вікна.

Вимоги до організації харчування

20. Керівник закладу освіти розробляє графік харчування здобувачів освіти. Рекомендовано провести розрахунок максимальної кількості учнів, які можуть одночасно отримувати (на лінії роздачі) та вживати їжу, не порушуючи фізичної дистанції 1 метр. Організація мультипрофільного харчування за типом «шведського столу» та шляхом самообслуговування на період карантину не дозволяється.

21. Функціонування питних шкільних фонтанчиків на території закладу освіти не дозволяється. Питний режим здобувача освіти організовується з допомогою використання індивідуальних ємностей для рідини або фасованої питної продукції.

22. При організації харчування необхідно забезпечити відстань між столами не менше 1,5 м та розміщення за столом не більше 4-х осіб.

23. У разі неможливості забезпечення дітей гарячим харчуванням, організація харчування відбувається шляхом роздачі попередньо фасованої харчової продукції, відповідно до норм харчування у закладах освіти та дитячих закладах оздоровлення та відпочинку, передбачених постановою Кабінету Міністрів України від 22 листопада 2004 р. № 1591.

24. Усі працівники харчоблоку забезпечуються засобами індивідуального захисту із розрахунку 1 захисна маска на 3 години роботи, одноразовими рукавичками. Засоби індивідуального захисту мають бути в наявності із розрахунку на 5 робочих днів, у т.ч. на 1 робочу зміну – безпосередньо на робочому місці працівника.

25. Після кожного зняття засобів індивідуального захисту (захисних масок одноразових рукавичок) перед одяганням чистих засобів індивідуального захисту, працівник повинен ретельно вимити руки з милом або обробити антисептичним засобом.

26. Працівник їдальні, який видає страви або здійснює розрахунок, повинен бути забезпечений засобами індивідуального захисту: захисною маскою або респіратором, захисними окулярами або захисним щитком, одноразовими рукавичками.

27. При організації харчування необхідно забезпечити умови для дотримання працівниками правил особистої гігієни – рукомийники, мило рідке, паперові рушники (або електросушарки для рук), антисептичні засоби для обробки рук, тощо.

28. З працівниками харчоблоку необхідно провести навчання щодо одягання, використання, зняття засобів індивідуального захисту, їх утилізації, забезпечити контроль за виконанням цих вимог.

Вимоги до транспорту, який перевозить дітей та працівників до закладу освіти

29. Організатор – перевізник, який здійснює перевезення дітей та працівників до закладу освіти забезпечує:

проведення дезінфекційних заходів у салоні транспортного засобу в кінці робочої зміни;

водіїв засобами індивідуального захисту (із розрахунку 1 захисна маска на 3 години роботи на 1 особу), антисептичний засіб для обробки рук;

проведення навчання з питань використання та утилізації засобів індивідуального захисту;

щоденний контроль за станом здоров'я водіїв та проведення температурного скринінгу до початку робочої зміни;

не допуск до роботи осіб з ознаками гострої респіраторної хвороби або підвищеною температурою тіла понад 37,2 °C;

вхід до салону автотранспорту при наявності засобів індивідуального захисту (респіратора або захисної маски);

перевезення пасажирів здійснювати у межах кількості місць для сидіння.

Вимоги до поводження з використаними засобами індивідуального захисту

30. Керівник закладу організовує централізований збір та утилізацію використаних засобів індивідуального захисту (захисні маски, респіратори, гумові рукавички, захисні щитки), паперових серветок в окремі контейнери/урни (картонні або пластикові), з кришками та поліетиленовими пакетами, наступним чином:

кількість та об'єм (місткість) контейнерів/урн визначається з розрахунку на кількість відвідувачів закладу освіти, з подальшою утилізацією згідно з укладеними угодами на вивіз твердих побутових відходів;

контейнери рекомендовано встановлювати біля входу в заклади освіти, коридорах та санвузлах;

поліетиленові пакети з контейнерів, у яких зібрано використані засоби індивідуального захисту (захисні маски, респіратори, гумові рукавички, захисні щитки), необхідно замінювати після заповнення або за графіком, щільно зав'язувати (рекомендується використовувати додатковий пакет для надійності зберігання використаних засобів індивідуального захисту) та наносити маркування («використані засоби індивідуального захисту»);

щоденно здійснювати дезінфекцію контейнерів, картонні контейнери одноразового використання після використання підлягають утилізації.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

пр. Перемоги, 10, м.Київ, 01135, тел. (044) 481-32-21, факс (044) 481-47-96
E - mail: mon@mon.gov.ua, код ЄДРПОУ 38621185

Головам обласних та Київської
міської державних адміністрацій

Щодо створення безпечних умов для
організованого початку 2020/2021
навчального року

Шановні колеги!

Відповідно до статті 32 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» до власних (самоврядних) повноважень виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належить управління закладами освіти, які належать територіальним громадам або передані їм, організація їх матеріально-технічного та фінансового забезпечення.

З метою запобігання поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19) засновники закладів освіти мають здійснювати заходи щодо створення безпечних умов для організованого початку 2020/2021 навчального року з урахуванням Тимчасових рекомендацій щодо організації протиепідемічних заходів у закладах освіти в період карантину у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19), затверджених постановою Головного державного санітарного лікаря України від 30.07.2020 № 42.

Прошу взяти під особливий контроль питання щодо підготовки закладів освіти до нового навчального року, сприяти створенню безпечних умов для всіх учасників освітнього процесу (забезпечення закладів освіти дезінфекційними, у тому числі антисептичними засобами для обробки рук, засобами індивідуального захисту тощо).

З повагою
Т. в. о. Міністра

Сергій ШКАРЛЕТ

Хоменко 481 47 68

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
№1/9-415 від 04.08.2020

4165042513

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

пр. Перемоги, 10, м.Київ, 01135, тел. (044) 481-32-21, факс (044) 481-47-96
Е - mail: mon@mon.gov.ua, код ЄДРПОУ 38621185

Засновникам закладів
загальної середньої освіти

Щодо необхідності створення
безпечних умов для організованого
початку 2020/2021 навчального року

Шановні колеги!

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 22.07.2020 № 641 «Про встановлення карантину та запровадження посилених протиепідемічних заходів на території із значним поширенням гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» в залежності від епідемічної ситуації в регіоні або окремих адміністративно-територіальних одиницях встановлюється рівень епідемічної небезпеки поширення COVID-19 («зелений», «жовтий», «помаранчевий» або «червоний»).

Рівень епідемічної небезпеки визначається рішенням Державної комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій.

Привертаємо увагу до того, що у регіоні, щодо якого відсутнє рішення Державної комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій про встановлення рівня епідемічної небезпеки, застосовуються протиепідемічні заходи, передбачені для «зеленого» рівня епідемічної небезпеки.

2020/2021 навчальний рік у закладах загальної середньої освіти розпочнеться відповідно до особливостей епідеміологічної ситуації в конкретному регіоні або окремій адміністративно-територіальній одиниці, а саме:

1) «зелений», «жовтий» або «помаранчевий» рівень епідемічної небезпеки – відвідування закладів освіти здобувачами освіти дозволено в звичайному режимі;

2) «червоний» рівень епідемічної небезпеки – відвідування закладів освіти здобувачами освіти заборонено, а отже, освітній процес забезпечується дистанційно, у тому числі з використанням технологій дистанційного навчання.

З метою запобігання поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19) засновники закладів освіти мають здійснювати заходи щодо створення

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
№1/9-419 від 04.08.2020

4159802086

безпечних умов для організованого початку 2020/2021 навчального року з урахуванням Тимчасових рекомендацій щодо організації протиепідемічних заходів у закладах освіти в період карантину у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19), затверджених постановою Головного державного санітарного лікаря України від 30.07.2020 № 42 (далі – Рекомендації).

Так, відповідно до пункту 3 Рекомендацій допуск до роботи персоналу закладів освіти здійснюється за умови використання засобів індивідуального захисту (респіратора або захисної маски, у тому числі виготовлених самостійно) після проведення термометрії безконтактним термометром. Крім того, заклади освіти мають бути оснащені всіма необхідними засобами для дотримання правил особистої гігієни (рукомийники, мило рідке, паперові рушники або електросушарки для рук) та обладнанням (безконтактними термометрами, дезінфекційними, у тому числі антисептичними засобами для обробки рук, засобами особистої гігієни та індивідуального захисту) тощо.

Крім того, у рамках підготовки закладів загальної середньої освіти до початку навчальних занять необхідно:

забезпечити безперебійне водо-, електро-, газо- та теплопостачання закладів освіти;

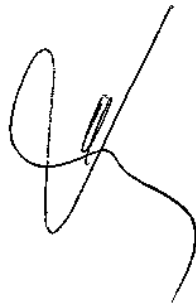
забезпечити підвезення у сільській місцевості учнів і педагогічних працівників до закладу освіти (місця навчання, роботи) та у зворотному напрямку до місця проживання, приділивши увагу проведенню обов'язкового контролю технічного та санітарного стану транспортних засобів, дотриманню норм щодо кількості пасажирів тощо;

створити умови для організації харчування учнів закладів загальної середньої освіти, належного питного режиму тощо.

Слід зазначити, що відповідно до абзацу другої частини третьої статті 37 Закону України «Про повну загальну середню освіту» засновник закладу освіти зобов'язаний забезпечити утримання та розвиток заснованого ним закладу освіти, його матеріально-технічної бази на рівні, достатньому для виконання вимог державних стандартів, ліцензійних умов провадження освітньої діяльності у сфері загальної середньої освіти, вимог трудового законодавства, оплати праці педагогічних та інших працівників, охорони праці, безпеки життєдіяльності, пожежної безпеки тощо.

Просимо врахувати зазначені Рекомендації та забезпечити створення безпечних умов організації освітнього процесу у 2020/2021 навчальному році.

З повагою
Т. в. о. Міністра

Сергій ШКАРЛЕТ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

пр. Перемоги, 10, м.Київ, 01135, тел. (044) 481-32-21, факс (044) 481-47-96

E - mail: mon@mon.gov.ua, код ЄДРПОУ 38621185

Керівникам департаментів
(управлінь) освіти і науки обласних
та Київської міської державних
адміністрацій

Щодо створення безпечних
умов організації освітнього процесу
у 2020/2021 навчальному році

Шановні колеги!

У рамках підготовки закладів загальної середньої освіти до нового навчального року Міністерство освіти і науки України підготувало Рекомендований алгоритм дій керівника ЗЗСО у разі виявлення у здобувача освіти та/або працівника ЗЗСО ознак гострого респіраторного захворювання.

Просимо врахувати зазначені рекомендації в роботі та забезпечити створення безпечних умов організації освітнього процесу у 2020/2021 навчальному році.

Додаток: на 3 арк. в 1 прим.

З повагою
Т. в. о. Міністра

Андрій ВІТРЕНКО

**Рекомендований алгоритм дій керівника ЗЗСО
у разі виявлення у здобувача освіти та/або працівника ЗЗСО ознак
гострого респіраторного захворювання**

Постановою Головного державного санітарного лікаря України від 22.08.2020 № 50 затверджено Протиепідемічні заходи у закладах освіти на період карантину у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19).

Керівник ЗЗСО в межах компетенції має забезпечити виконання зазначеної постанови. До початку навчального року необхідно визначити порядок відокремлення осіб, у яких виявлено ознаки гострого респіраторного захворювання, від інших здобувачів освіти та працівників ЗЗСО, а також процедуру інформування батьків (інших законних представників) та консультування з ними і сімейними лікарями/органами управління охороною здоров'я для прийняття узгодженого рішення щодо направлення дітей (з батьками або особами, які їх замінюють) додому або (за наявності підстав) щодо направлення учнів/педагогів/працівників до закладу охорони здоров'я.

І. Дії керівника ЗЗСО у разі виявлення у здобувача освіти ознак гострого респіраторного захворювання

1. У разі виявлення у здобувача освіти ознак гострого респіраторного захворювання, до приїзду батьків або інших законних представників дитини, здобувачі освіти знаходяться в масках постійно до вирішення питання щодо направлення їх додому чи до закладу охорони здоров'я.

2. До прийняття відповідного рішення необхідно направити здобувача освіти до спеціально відведеного приміщення ЗЗСО в супроводі працівника закладу освіти (ним може бути медичний працівник закладу або, в разі відсутності медичного працівника, класний керівник або інший працівник закладу (далі – уповноважена особа), визначений керівником закладу або його заступником) та невідкладно поінформувати батьків (інших законних представників). Переконайтеся в тому, що батьки здобувача освіти знають, як зв'язатися з уповноваженою особою. Ця особа має бути забезпечена стандартними засобами захисту, а також повинна дотримуватися заходів безпеки при догляді за особами з підозрою на COVID-19: носити маску і дотримуватися необхідної дистанції.

У разі, якщо дитина налякана і болісно переживає власний стан, уповноважена особа має заспокоїти дитину і залишатися з нею в окремому

приміщенні, що добре провітрюється, не знімати маску і дотримуватися дистанції.

3. Медичний працівник або уповноважена особа має надіслати екстрене повідомлення форми 058/о про підозру на інфекційне захворювання до лабораторного центру (відповідного його підрозділу).

4. Медичний працівник або уповноважена особа закладу реєструє випадок в журналі реєстрації форми 060/о.

5. Медичний працівник або уповноважена особа телефонує батькам та/або сімейному лікарю, викликає (за потреби) швидку допомогу, після прибуття батьків відправляє з ними дитину додому. За наявності показань для госпіталізації швидка медична допомога доставляє дитину до стаціонару.

6. Медичний працівник або уповноважена особа співпрацює з епідеміологами лабораторного центру в ході епідеміологічного розслідування і допомагає їм визначати коло контактних осіб:

які разом знаходилися у шкільному транспорті;

які знаходилися разом в одному приміщенні (класі);

які контактували в побуті.

7. Ніхто з працівників ЗЗСО, у тому числі медичний працівник чи уповноважена особа, які опікуються підозрілим випадком або підтвердженим випадком COVID-19, не має права розголошувати імені хворого або того, у кого підозрюють COVID-19, задля збереження лікарської таємниці. Обов'язок закладу освіти — запобігати булінгу та стигматизації у зв'язку з COVID-19.

II. Дії керівника ЗЗСО у разі отримання позитивного тесту на SARS-CoV2 у здобувача освіти

У разі отримання позитивного результату тестування на SARS-CoV2 здобувача освіти необхідно:

1) направити додому на самоізоляцію контактних осіб (клас, групу) (згідно з Додатком 2 до Стандартів медичної допомоги «Коронавірусна хвороба (COVID-19)») на 14 днів.

2) забезпечити позачергове проведення дезінфекції та генеральне прибирання приміщення школи/класу, салону шкільного автобуса тощо;

3) для класу/групи, яка перебуває на самоізоляції, організувати освітній процес за допомогою технологій дистанційного навчання;

4) якщо захворювання на COVID-19 підтвердилося і в контактних осіб, директор школи може прийняти рішення про організацію освітнього процесу за допомогою технологій дистанційного навчання для кількох класів або закладу освіти в залежності від наявності підтверджених випадків в одному чи кількох класах;

5) медичний працівник закладу або уповноважена особа має співпрацювати з епідеміологами лабораторного центру в ході епідеміологічного розслідування.

III. Якщо на COVID-19 захворів учитель, інший працівник ЗЗСО необхідно:

1) працівники ЗЗСО, які перебували у контакті з особами, в яких лабораторно підтверджено захворювання на COVID-19, не виходять на роботу та невідкладно звертаються за медичною допомогою;

2) якщо температура, кашель, нежить у працівника школи з'явилися під час роботи, він має невідкладно залишити заклад освіти і звернутися до закладу охорони здоров'я за медичною допомогою; якщо ж у нього виникли такі небезпечні симптоми, як задишка, частий сухий кашель, біль у грудній клітці, температура, яку складно знизити, виражена блідість чи синюшність шкіри, повторне блювання, необхідно викликати екстрену допомогу, попередивши медиків, що є підозра на COVID-19

У приміщенні, де знаходився хворий вчитель/працівник, слід провести поза графіком провітрювання та дезінфекцію поверхонь.

IV. Інформування учасників освітнього процесу про випадок COVID-19 у ЗЗСО

Переконайтеся, що працівникам закладу освіти та батькам школярів відомо, що ніхто не має відвідувати школу, якщо у нього температура, кашель, нежить. Переконайтеся, що вони розуміють, що мають залишатися вдома, якщо контактували з хворим.

Попросіть, у разі підозри, контакту чи хвороби на COVID-19 вчителів/працівників школи і батьків учнів повідомляти про це вчителя/медичного працівника/адміністрацію.

Нагадуйте працівникам школи та батькам учнів про особливу небезпеку COVID-19 та необхідність дотримуватися дистанції, регулярно мити руки, уникати скупчення людей, провітрювати приміщення.

Пояснюйте, як можна зменшити стрес: більше спілкуватися з рідними телефоном або онлайн, займатися улюбленими справами.

Порадьте батькам, як зробити родинне помешкання безпечнішим для дорослих та дітей (регулярно дезінфікувати поверхні й провітрювати приміщення).

Закликайте звертатися до лікаря/лікарки телефоном у разі появи небезпечних симптомів.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

16. 03. 20 20 р.

м. Київ

№ 406

Про організаційні заходи для запобігання
поширенню коронавірусу COVID-19

На виконання постанови Кабінету Міністрів України «Про запобігання поширенню на території України коронавірусу COVID-19» від 11 березня 2020 року № 211, на підставі пункту 8 Положення про Міністерство освіти і науки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 року № 630, беручи до уваги статтю 32 Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб», Указ Президента України від 13 березня 2020 року № 87/2020 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 13 березня 2020 року «Про невідкладні заходи щодо забезпечення національної безпеки в умовах спалаху гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2», підпункт 2 пункту 13 Положення про функціональну підсистему навчання дітей дошкільного віку, учнів та студентів діям у надзвичайних ситуаціях (з питань безпеки життєдіяльності) єдиної державної системи цивільного захисту, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 21 листопада 2016 року № 1400, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 14 грудня 2016 року за № 1623/29752, та враховуючи рекомендації Всесвітньої організації охорони здоров'я,

НАКАЗУЮ:

1. Керівникам органів управління у сфері освіти обласних, Київської міської державних адміністрацій, керівникам закладів дошкільної,

загальної середньої, позашкільної, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої та післядипломної освіти, а також керівникам підприємств, установ і організацій, що належать до сфери управління Міністерства освіти і науки України (далі – МОН), в межах компетенції на період карантину забезпечити:

дотримання заборони проведення освітніх, культурних, спортивних та інших масових заходів та відвідування закладів освіти її здобувачами;

проведення інформування здобувачів освіти та працівників щодо заходів профілактики, проявів хвороби та дій у випадку захворювання;

проведення у закладах освіти профілактичних та дезінфекційних заходів щодо запобігання поширенню коронавірусу COVID-19;

відтермінування проведення атестації працівників закладів освіти та проведення засідань відповідних атестаційних комісій;

режим підвищеної готовності підсистеми навчання здобувачів освіти та працівників діям у надзвичайних ситуаціях відповідно до підпункту 2 пункту 13 Положення про функціональну підсистему навчання дітей дошкільного віку, учнів та студентів діям у надзвичайних ситуаціях (з питань безпеки життєдіяльності) єдиної державної системи цивільного захисту, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 21 листопада 2016 року № 1400, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 14 грудня 2016 року за № 1623/29752;

припинення відряджень працівників до МОН, окрім випадків нагальної необхідності та за попереднім погодженням з керівництвом МОН;

листування з МОН шляхом використання системи електронної взаємодії органів виконавчої влади або шляхом надсилання сканкопій листів на електронну адресу mon@mon.gov.ua.

2. Керівникам установ освіти і закладів дошкільної, загальної середньої, позашкільної, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої та післядипломної освіти на період карантину забезпечити:

виконання освітніх програм закладів освіти, зокрема шляхом організації освітнього процесу із використанням технологій дистанційного навчання, що не передбачає відвідування закладів освіти її здобувачами, та у виняткових випадках шляхом ущільнення графіку освітнього процесу, а також виконання працівниками закладів освіти іншої роботи (організаційно-педагогічної, методичної, наукової тощо) (крім закладів дошкільної, позашкільної освіти та установ освіти);

запровадження гнучкого (дистанційного) режиму роботи працівників закладів освіти відповідно до Методичних рекомендацій щодо встановлення гнучкого режиму робочого часу, затверджених наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 04 жовтня 2006 року № 359;

обмеження направлення здобувачів освіти та працівників у поїздки по території України та за кордон; не проводити екскурсійні поїздки;
припинення запрошення іноземних громадян на навчання або проходження стажування та прийом іноземних делегацій;
перенесення засідань спеціалізованих вчених рад;
проведення відповідними службами комплексу робіт щодо підтримання функціонування інженерних споруд, мереж, комунікацій, а також необхідного температурного режиму у закладах освіти;
виконання рішень тимчасових обласних протиепідемічних комісій.

3. Керівникам структурних підрозділів МОН, керівникам підприємств, установ і організацій, що належать до сфери управління МОН, на період карантину:

1) скасувати або відтермінувати проведення запланованих нарад, заходів державного контролю (нагляду), перевірок, атестаційних та акредитаційних експертиз;

2) призупинити проведення особистого прийому громадян посадовими особами;

3) визначити працівників, відповідальних за опрацювання кореспонденції, що надходить через СЕВОВВ та офіційні електронні адреси.

4. Керівникам структурних підрозділів МОН на період карантину:

1) визначити та затвердити перелік осіб, які можуть працювати дистанційно, забезпечивши при цьому належні результати роботи;

2) забезпечити проведення робочих нарад, надання інформації працівниками структурних підрозділів громадянам за допомогою доступних засобів зв'язку та телекомунікацій.

Наради, що потребують особистої участі учасників, проводити лише за розпорядженням керівництва МОН;

3) надавати особисто дозвіл на видачу одноразових перепусток відвідувачам МОН.

5. Департаменту забезпечення документообігу, контролю та інформаційних технологій (Єрко І.) на період карантину:

1) забезпечити належні технічні умови для виконання роботи працівниками структурних підрозділів МОН;

2) посилити контроль за санітарно-профілактичними заходами та пропусковим режимом у адміністративних будівлях МОН.

6. Визнати таким, що втратив чинність, наказ Міністерства освіти і науки України від 12 березня 2020 року № 392 «Про забезпечення виконання профілактичних і протиепідемічних заходів».

7. Контроль за виконанням наказу залишаю за собою.

Т. в. о. Міністра

A handwritten signature in black ink, consisting of stylized initials and a surname, enclosed within a circular loop.

Юрій ПОЛЮХОВИЧ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Директорат професійної освіти

бульвар Тараса Шевченка, 16 м. Київ, 01601, тел. (044) 287-82-06, e-mail: prof@mon.gov.ua

Департаменти (управління) освіти і науки обласних, Київської міської державних адміністрацій

Навчально-методичні (науково-методичні) центрів (кабінетів) професійно-технічної освіти

Щодо онлайн-курсу дистанційного навчання

Шановні колеги !

Директорат професійної освіти інформує, що Міністерством освіти і науки України спільно зі студією онлайн-освіти EdEra за підтримки Швейцарії в рамках Швейцарсько-українського проекту DECIDE – «Децентралізація для розвитку демократичної освіти», який впроваджується Консорціумом ГО “DOCCU - Розвиток громадянських компетентностей в Україні” та Цюрихського педагогічного університету (PH Zurich, Швейцарія), розроблений онлайн-курс дистанційного та змішаного навчання для вчителів та керівників шкіл, закладів професійно-технічної освіти, а також освітніх управлінців.

Онлайн-курс має завдання:

- пояснити, як організувати освітній процес із використанням дистанційного та змішаного форматів навчання в умовах пандемії
- навчити відрізняти та застосовувати різновиди дистанційного навчання: дистанційна форма та використання дистанційних технологій в інших формах навчання (змішане навчання)
- ознайомити із ключовими особливостями та інструментами кожного формату
- розповісти про успішні приклади застосування в українських та іноземних закладах освіти

У кожному блоці є інформація як і для вчителів, так і для керівників закладів. Деякі модулі курсу є вибірковими для вчителів/керівників різних ланок, проте їх за бажанням можуть пройти всі.

Після завершення курсу навчання, учасники отримають сертифікат про підвищення кваліфікації.

Сертифікат: 00709deb00287515000000048c99300dede4b420
Підписувач: Гармаш Людмила Миколаївна
Дійсний: з 12.02.2019 22:00 по 12.02.2021 22:00
Цифрова позначка часу: 20.08.2020 10:47:13

Міністерство освіти і науки України

5/474-20 від 20.08.2020

Метою проведення курсу є організація освітнього процесу із використанням дистанційного та змішаного форматів навчання в умовах пандемії, використання різних інструментів та платформи, а також розуміння переваг та недоліків.

Реєстрація на онлайн-курс за посиланням: http://bit.ly/MON_onlinevet

Просимо довести до відома інформацію щодо участі у онлайн-курсі педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти.

З повагою

Генеральний директор

Ірина ШУМІК

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

пр. Перемоги, 10, м. Київ, 01135, тел. (044) 481-32-21, факс (044) 481-47-96
E-mail: mon@mon.gov.ua, код ЄДРПОУ 38621185

Керівникам закладів фахової
передвищої та вищої освіти

Шановні колеги!

У зв'язку із здійсненням заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19), існує ймовірність продовження повних або часткових обмежень можливості особисто відвідувати заклади освіти її здобувачами. Тому потреба запровадження та розвитку змішаного навчання залишається актуальною.

Для надання керівникам, викладачам, технічному персоналу закладів освіти методичної підтримки із започаткування та розгортання змішаного навчання надсилаємо Рекомендації щодо впровадження змішаного навчання у закладах фахової передвищої та вищої освіти, що узагальнюють кращі практики із зазначеного питання.

Рекомендації підготовлені членами робочої групи за участю НМК 302 Дистанційне навчання Науково-методичної ради МОН.

Додаток: зазначене на 60 арк.

З повагою
Заступник Міністра

Єгор СТАДНИЙ

Євген Ніколаєв
481-47-60

Сертифікат: 0079359a002c7699000000048c99300dede4b420
Підписувач: Стадний Єгор Андрійович
Дійсний: з 09.09.2019 21:00 по 09.09.2021 21:00
Цифрова позначка часу: 24.06.2020 14:28:08

Міністерство освіти і науки України

1/9-344 від 24.06.2020

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

пр. Перемоги, 10, м.Київ, 01135, тел. (044) 481-32-21, факс (044) 481-47-96
E - mail: mon@mon.gov.ua, код ЄДРПОУ 38621185

Керівникам закладів вищої і фахової передвищої освіти

Про деякі особливості початку освітнього процесу
в 2020/2021 навчальному році

Шановні колеги!

Освітній процес у закладах вищої та фахової передвищої освіти в 2020/21 навчальному році має розпочатись відповідно до освітнього законодавства з урахуванням вимог та обмежень, обумовлених карантинном та посиленими протиепідемічними заходами у зв'язку з поширенням гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2. Конкретний перелік вимог та обмежень на вересень 2020 року та наступні періоди буде встановлений Кабінетом Міністрів України.

Міністерство освіти і науки України звертає увагу керівників закладів вищої та фахової передвищої освіти при проведенні підготовки до початку навчального року на необхідність урахування вимог та обмежень, встановлених постановою Кабінету Міністрів України від 22 липня 2020 р. № 641 «Про встановлення карантину та запровадження посилених протиепідемічних заходів на території із значним поширенням гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» (далі – Постанова) з урахуванням рівня епідемічної небезпеки в регіоні.

Для студентів, які зараховані до закладів вищої та фахової передвищої освіти в 2020 році на основі повної загальної (профільної) середньої освіти, рекомендуємо розпочати 2020/21 навчальний рік у період з 07 по 15 вересня 2020 року. Для студентів, які зараховані до закладів фахової передвищої освіти в 2020 році на основі базової середньої освіти, рекомендуємо розпочати 2020/21 навчальний рік не пізніше 01 вересня 2020 року. У разі сприятливої ситуації

МОН рекомендує розпочати 2020/21 навчальний рік для студентів старших курсів закладів вищої освіти, починаючи з другого, не пізніше 01 вересня 2020 року (другого курсу закладів фахової передвищої освіти на основі базової середньої освіти – не пізніше 15 вересня 2020 року).

Статтею 34 Закону України «Про вищу освіту» та статтею 35 Закону України «Про фахову передвищу освіту» керівники закладів освіти наділені повноваженнями щодо організації діяльності закладів освіти, забезпечення організації та здійснення контролю за виконанням навчальних планів і програм навчальних дисциплін, організації освітнього процесу та здійснення контролю за виконанням освітньо-професійних програм відповідно. Отже, рішення щодо графіку освітнього процесу, зокрема початку навчального року, заклади освіти приймають самостійно.

У разі початку освітнього процесу в серпні 2020 року необхідно дотримуватись встановлених Постановою обмежень. На території регіону (адміністративно-територіальної одиниці), на якій встановлено “помаранчевий” рівень епідемічної небезпеки, забороняється відвідування закладів освіти здобувачами освіти групами кількістю більше ніж 20 осіб. На території регіону (адміністративно-територіальної одиниці), на якій встановлено “червоний” рівень епідемічної небезпеки, забороняється відвідування закладів освіти здобувачами освіти. На період дії карантину тимчасово дозволяється, зокрема, проведення акредитації освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, у віддаленому (дистанційному) режимі, а також ухвалення рішення про умовну (відкладену) акредитацію освітніх програм без проведення або з частковим проведенням акредитаційної експертизи.

При підготовці матеріально-технічної бази до початку освітнього процесу необхідно враховувати загальні вимоги щодо маскового режиму, температурного скринінгу, соціального дистанціювання, систематичного миття рук з милом або їх оброблення антисептичними засобами, посиленої санітарної обробки приміщень і поверхонь. У гуртожитках (студмістечках) мають бути підготовлені ізолятори для розміщення хворих, які не потребують госпіталізації, контактних осіб та осіб, що мають перебувати на самоізоляції.

З урахуванням запровадження карантину на території України Міністерством освіти і науки України заплановано продовження прийому іноземних громадян до 15 грудня 2020 року (замість 01 листопада 2020 року) та до 15 квітня 2021 року (замість 01 березня 2021 року). Вступ іноземних громадян відбувається очно, навчання може бути за очною, дистанційною або заочною формами здобуття освіти, з урахуванням вимог, передбачених стандартами

вищої освіти. На сьогодні Постановою передбачено, що особи, які перетинають державний кордон та прибули з держави або є громадянами (підданими) держав із значним поширенням COVID-19, підлягають самоізоляції. Оскільки зазначена Постанова встановлює умови проведення карантину до 31 серпня 2020 року, питання про дотримання режиму самоізоляції іноземними вступниками, які прибуватимуть на навчання з вересня 2020 року, буде вирішуватись з урахуванням епідемічної ситуації.

Додатково рекомендуємо закладам освіти, які здійснюють прийом громадян іноземних держав:

- розмістити на офіційному веб-сайті закладу освіти інформацію для громадян іноземних держав мовами навчання, яка містить відомості про карантинні обмеження, встановлені Постановою (зокрема, вимоги щодо наявності полісу страхування, умов обов'язкової самоізоляції та/або обсервації та її порядку, функціонування додатку «Дій вдома», умов використання негативного результату тестування на COVID-19 методом полімеразної ланцюгової реакції, а також порядок самоізоляції, попередження щодо можливого обмеження громадського транспорту залежно від рівня епідемічної небезпеки у регіоні тощо);

- забезпечити умови для самоізоляції вступників, які підлягають самоізоляції у зв'язку з перетином державного кордону;

- ініціювати внесення змін до договорів з посередниками, які займаються залученням іноземних студентів на навчання, з метою забезпечення інформування громадян іноземних держав щодо карантинних обмежень та виконання інших вимог Постанови.

Звертаємо увагу на те, що при появі студентів та вступників, включаючи іноземців та осіб без громадянства, які потребують самоізоляції, необхідно забезпечити піклування про тих з них, хто не отримує допомоги у період самоізоляції з боку інших осіб.

З повагою
Т. в. о. Міністра

Сергій ШКАРЛЕТ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

пр. Перемоги, 10, м.Київ, 01135, тел. (044) 481-32-21, факс (044) 481-47-96
E - mail: mon@mon.gov.ua, код ЄДРПОУ 38621185

**Керівникам закладів вищої і
фахової передвищої освіти**

Щодо організації протиепідемічних заходів
у закладах освіти та гуртожитках

Направляємо для виконання постанови головного державного санітарного лікаря України 30.07.2020 № 42 «Про затвердження Тимчасових рекомендацій щодо організації протиепідемічних заходів у закладах освіти на період карантину у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)», від 04.08.2020 № 47 «Про внесення змін до Тимчасових рекомендацій щодо організації протиепідемічних заходів в деяких закладах фізичної культури та спорту на період карантину у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)» та від 04.08.2020 № 48 «Про затвердження Тимчасових рекомендацій щодо організації протиепідемічних заходів в гуртожитках на період карантину у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)» при організації роботи закладу, його структурних підрозділів та гуртожитків під час підготовки та після початку 2020/2021 навчального року.

Додатки: на 17 арк.

Заступник Міністра

Андрій ВІТРЕНКО

Марина Мруга
(044) 481 32 67

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
№1/9-435 від 13.08.2020

9669507189

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

РЕКОМЕНДАЦІЇ

щодо впровадження
змішаного навчання
у закладах фахової
передвищої та вищої освіти

mon.gov.ua

ЗМІСТ

Передумови, або навіщо?	2
Яке ж рішення?	4
Додаткові переваги	5
ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ БЛОК	6
Чому там, де ми є — це не те, що нам потрібно?	6
Ініціація	7
Комунікація та підтримка	9
Нормативна база	11
Технологічне забезпечення	12
Персонал	14
Служби	14
Інститути / факультети / кафедри	15
Підвищення кваліфікації персоналу	15
Підвищення кваліфікації викладачів	15
Планування навчального процесу	16
Аудиторні заняття	16
Навантаження викладачів	17
Навчальні плани	17
Вартість навчання здобувачів	18
Створення контенту	19
Реалізація та оцінка якості	20
Орієнтовний чек-лист організаційних завдань	20
МЕТОДИЧНИЙ БЛОК	22
Що є спільного й відмінного у поняттях «дистанційне» й «змішане» навчання, «дистанційні технології», «дистанційна форма»?	22

Чим є і чим не є змішане навчання?	22
Чи існує універсальна модель змішаного навчання?	24
Які фактори впливають на вибір ефективної моделі для конкретного курсу?	24
З чого почати створення власної ефективної моделі змішаного навчання?	25
Як визначити цілі курсу?	27
Як сформулювати результати навчання?	28
Як зробити оцінювання ефективним?	31
Які види діяльності застосовуються у змішаному навчанні?	33
Як обирати види діяльності та планувати курс?	35
Як можна використовувати відкриті онлайн-курси?	39
Що важливо враховувати під час адаптації матеріалу?	40
Як залучати студентів і стимулювати внутрішню мотивацію?	40
Як забезпечити академічну доброчесність?	43
Як переконатись, що курс добре спланований?	45
ТЕХНОЛОГІЧНИЙ БЛОК	46
Що таке навчальна платформа?	46
Розгортання платформи. Хостинг	49
Перші кроки з організації адміністрування й наповнення платформи	49
Засоби створення навчального контенту	50
Використання системи електронного документообігу в організації навчального процесу	51
І НАОСТАНОК...	54

Передумови, або навіщо?

Карантинні обмеження посилили виклики, які стоять перед закладами освіти України.

Потреба в нових підходах до навчання з обмеженням кількості аудиторних занять залишається проблемним питанням для значної частини освітянської спільноти. Водночас лишаються вкрай актуальними такі вимоги до вищої освіти, як:

- доступність та інклюзивність;
- гнучкість для окремих категорій здобувачів, які працюють, мають дітей тощо;
- індивідуальна траєкторія навчання здобувача;
- впровадження дуальної освіти.

Вирішення цих питань неможливе без широкомасштабного впровадження онлайн-технологій, ґрунтовних змін у підходах до організації навчання в закладах освіти та в кожній дисципліні, зокрема ролі аудиторних занять та ефективності їхнього проведення.

Зміни мають відбутися. Це не тимчасове рішення, а можливість вдосконалення, переходу на новий якісний рівень.

Яке ж рішення?

Приклад провідних університетів світу свідчить¹, що якісна освіта можлива і за суттєво меншої кількості аудиторних занять, ніж в українських закладах освіти. Але це вимагає грамотного застосування онлайн-технологій з відповідними методичними підходами, що забезпечують ефективне поєднання безпосередньої та опосередкованої форми взаємодії студентів і викладачів у вигляді **змішаного навчання**.

¹ Романовська О. О., Романовська Ю. Ю., Романовський О. О. Досвід вищої освіти Сполучених Штатів Америки XX–XXI століть. Книга 4. Особливості академічного (університетського) підприємицтва у США другої половини XX — початку XXI століть : навч. посіб. — К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2020. — 240 с.

Додаткові переваги

Окрім переваг у вивченні певних дисциплін, всеохопне впровадження змішаного навчання у закладах освіти також дозволить забезпечити:

- узгодження змісту освітніх програм;
- забезпечення постійного моніторингу якості освіти;
- демонстрацію окремих курсів потенційним вступникам;
- можливу комерціалізацію навчального контенту.

Оскільки погляди на змішане навчання, на методи застосування онлайн-технологій загалом суттєво різняться, пропонуємо узагальнені рекомендації щодо оптимальних підходів в організації змішаного навчання, його методичної та технологічної складової.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ БЛОК

Змішане навчання може існувати в закладі освіти фрагментарно завдяки викладачам-ентузіастам, а також присутності студентів з особливими освітніми потребами. Або ж це може бути організований процес на рівні всього закладу освіти завдяки зовнішнім умовам, як-от карантин під час епідемії COVID-19, або без них. Саме про це Організаційний блок — про організацію змішаного навчання на рівні закладу освіти. Він написаний на основі досвіду тих закладів, які вже пройшли різні стадії впровадження змішаного навчання. За кожною рекомендацією стоять досвід, помилки і час, витрачений на їхнє виправлення, а також бажання допомогти вам пройти цей шлях без повторення чужих помилок.

► Чому там, де ми є, — це не те, що нам потрібно?

Для початку давайте визначимось, де ми знаходимось, адже навіть якщо всі викладачі та студенти працюють онлайн, це не завжди свідчить про впровадження змішаного навчання.

Якщо в закладі освіти:

- реалізація змішаного навчання носить хаотичний характер;
- кожен викладач користується власним набором інструментів;
- немає цілісного розуміння, як відбувається навчальний процес;
- відсутня можливість перевірити якість навчання і матеріалів;
- відсутня системна технічна й методична підтримка викладачів і студентів,

— то починаємо з першого кроку — ініціації.

► Ініціація

Для **ініціації** змішаного навчання на інституційному рівні необхідні такі передумови:

1. **Запит від стейкхолдерів**, зокрема викладачів та/або студентів, що часто є рушієм переходу до змішаного навчання. Якщо ж єдиним фактором, що ставить на порядок денний питання змішаного навчання, є зовнішньо зумовлена необхідність, як-от епідемія COVID-19, реалізація змішаного навчання буде радше формальною. Тому важливо знайти тих, хто готовий інвестувати свій час і зусилля в розвиток цього напрямку.
2. **Готовність керівництва закладу** до підтримки, витрат, змін у структурі організації закладу освіти тощо є визначальним фактором. Без цього жодна ініціатива не досягне інституційного рівня. Така підтримка реалізується на двох рівнях:
 - **бачення** — узгодити реалізацію змішаного навчання зі стратегією закладу освіти, визначити критерії успішної реалізації, «тримати руку на пульсі»;
 - **управління** — підтримувати змішане навчання під час визначення пріоритетів закладу освіти при розподілі ресурсів, визначити ролі й відповідальність підрозділів.
3. **Ресурси** — фінансові, матеріальні та людські — є не менш важливим фактором, від якого залежить успішна реалізація змішаного навчання.

Це той етап, на якому ми розуміємо, що використання дистанційних технологій, які ми маємо в своєму закладі освіти, не задовольняє повністю наші потреби, вимагає оптимізації та переходу на системний рівень.

Завдання етапу:

1. Створити робочу групу.
2. Провести аналіз поточної ситуації.

Створення робочої групи — це ітераційний процес, тобто склад групи ймовірно змінюватиметься, тому не слід зосереджуватись на тому, щоб максимально закрити необхідний функціонал, до цього можна буде повернутись пізніше. Загалом можна виділити три кроки:

- визначити зацікавлені сторони (підрозділи) та **ключових учасників**;
- окреслити **зони відповідальності** серед підрозділів та/або членів робочої групи;
- створити (за потреби) **нові підрозділи** та/або оновити функції наявних.

Аналіз ситуації включає кілька питань:

- оцінка **готовності суб'єктів** навчання до впровадження змішаного навчання;
- вивчення наявних **навчально-методичних матеріалів, технологічних можливостей**;
- **окреслення проблемних питань** (цифрова грамотність викладачів, інтегрованість використовуваних інструментів тощо).

Усі ці питання можна розв'язати шляхом опитування всіх сторін (студентів, викладачів, керівників і співробітників закладу освіти).

Подбайте про:

- створення нових посад;
- розробку, проведення та опрацювання опитування.

Визначивши, що в нас є і чого немає, можна спланувати, на що буде необхідно виділити додаткові ресурси. Подальшу роботу слід

здійснювати в кількох напрямках, паралельно чи послідовно, залежно від наявних ресурсів і можливостей.

► **Комунікація та підтримка**

Цей етап, розпочавшись, має тривати постійно.

Завдання етапу:

1. **Налагодити двосторонню комунікацію** з викладачами, працівниками та студентами.
2. **Забезпечити системну підтримку** викладачів, студентів, працівників кафедр і деканатів.

Комунікація має охоплювати такі питання:

- важливість та очікувані переваги змішаного навчання;
- план дій і найближчі кроки;
- наявні ресурси, інструменти й можливості;
- наявні можливості з надання підтримки;
- шляхи та критерії забезпечення якості освіти.

Двостороння комунікація передбачає, з одного боку, інформування учасників навчального процесу щодо різних аспектів змішаного навчання, а з іншого — створення каналів зворотного зв'язку, тобто можливість залишити коментар, питання чи побажання (за потреби анонімно).

Також ця комунікація може включати вебінари, тематичні зустрічі, воркшопи, тренінги, семінари, підвищення кваліфікації із загальних аспектів змішаного навчання, його переваг і ефективності. Крім того, варто публікувати розповіді про успішні кейси.

Одним із ризиків, які часто обговорюються в контексті змішаного навчання, є **дотримання академічної доброчесності**. Окрім технічних засобів (докладніше див. Технологічний блок) і певних підходів до формулювання завдань (докладніше див. Методичний

блок), є кроки на рівні закладу, які допомагають розвивати культуру академічної доброчесності. Це:

- формування культури дотримання академічної доброчесності через внутрішні політики;
- підписання декларації про дотримання принципів академічної доброчесності;
- створення бібліотек (репозитаріїв) робіт попередніх років для порівняння з ними нових робіт;
- використання електронних систем для порівняння й пошуку текстових запозичень.

Крім того, важливо організовувати заходи, націлені на усвідомлення здобувачами різниці між отриманням оцінки й досягненням результатів навчання, отриманням диплома та здобуттям освіти.

Навчання й методичну підтримку викладачів необхідно здійснювати постійно й централізовано, в обсягах, достатніх для якісного забезпечення навчального процесу. Цей процес має бути організований на всіх етапах, починаючи від ініціації.

Підтримка для викладачів та працівників закладу включає:

- організаційну підтримку (реєстрація студентів на курсі, «пошук» студентів, які не вийшли на зв'язок, тощо);
- методичну підтримку (докладніше див. Методичний блок);
- технічну підтримку (допомога в роботі з навчальною платформою та інтегрованими до неї інструментами);
- психологічну підтримку (робота з мотивацією, бар'єрами, труднощами, конфліктами, навчання ефективного розподілу часу для уникнення перевтоми тощо).

Підтримка для студентів включає:

- технічну підтримку (допомога в роботі з навчальною платформою та інтегрованими до неї інструментами, наприклад, як завантажити свою роботу для перевірки, зареєструватись на курс тощо);

- методичну підтримку (як навчатися, як правильно цитувати, ефективне читання, академічне письмо тощо);
- психологічну підтримку (допомога з організацією та розподілом часу, мотивація, перевтома тощо).

Подбайте про прогнозовані витрати:

- відділ комунікацій;
- служба технічної підтримки;
- служба методичної підтримки;
- служба психологічної підтримки.

► Нормативна база

Для ефективної реалізації змішаного навчання необхідне спільне розуміння, в який спосіб воно відбуватиметься й регулюватиметься. Іншими словами, нам потрібні “правила гри”, без яких неможливо буде рухатись далі. І ці правила мають бути відображені в нормативних документах закладу освіти.

Завдання: врегулювати реалізацію змішаного навчання через нормативні документи закладу освіти.

Внутрішні документи мають регулювати:

- організацію освітнього процесу;
- види робіт викладачів;
- вимоги до онлайн-матеріалів;
- підходи до якості освіти та критерії її оцінювання;
- діяльність IT-підрозділів / служб.

► Технологічне забезпечення

Забезпечення всіх складових цього напрямку є зоною безпосередньої відповідальності закладу освіти, який має забезпечити викладачам і студентам належні, рівні умови праці та навчання.

Завдання:

- обрати навчальну платформу та інтегрувати її з внутрішніми інформаційними системами;
- забезпечити надійний доступ до Інтернету;
- забезпечити викладачів необхідним програмним забезпеченням.

Для створення однакових технічних умов для навчання, комунікації та взаємодії студентів під час навчального процесу, уніфікації засобів взаємодії суб'єктів навчання, їхньої ідентифікації необхідне єдине **віртуальне навчальне середовище (VLE)**. Система **управління контентом (CMS)** створює однакові умови викладачам для необхідних засобів створення навчальних матеріалів, їхнього збереження, вдосконалення. Управління процесом змішаного навчання на рівні підрозділу, освітньої програми, навчального закладу неможливе без єдиної **системи управління навчанням (LMS)**. Усі ці складові є частинами єдиної навчальної платформи. Важливо розрізняти навчальні платформи й допоміжні сервіси (Докладніше див. Технологічний блок).

Тому наполегливо рекомендуємо впровадити у закладі освіти єдину навчальну платформу, до вибору якої варто поставитися дуже виважено й відповідально. Цей вибір значною мірою визначить майбутні можливості закладу в реалізації змішаного навчання, потрібні ресурси для підтримки платформи, можливості розвитку та вдосконалення.

Кожен вибір потребує витрат на встановлення й підтримку навчальної платформи. Ви можете:

- розробити власну платформу;
- обрати (умовно) безкоштовний продукт;
- придбати готове рішення.

Розробка власного рішення можлива лише за наявності відповідних кадрових ресурсів. Перевагою такого підходу є максимальна адаптація платформи під потреби закладу освіти. Але такий підхід є дуже складним і тривалим, створює значну залежність подальшого розвитку та вдосконалення платформи від команди розробників. Розробка власної системи не рекомендована за відсутності власного позитивного досвіду використання й розробки навчальних платформ.

Комерційні платформи відомих розробників здебільшого є надійними та перевіреними рішеннями зі своїми особливостями, до яких необхідно буде адаптуватися. Перевагами є належний рівень і постійність підтримки користувачів, регулярні оновлення, гарантії безпеки та надійності функціонування. Недоліком цих рішень є висока вартість, регулярні виплати за ліцензію, за збільшення кількості користувачів, закритість програмного коду платформи для доопрацювання сторонніми чи власними розробниками. Слід чітко розуміти, що усталені академічні традиції закладу освіти доведеться трансформувати відповідно до раціональної власної логіки такої платформи.

Реалізація платформи на базі Open Source (безкоштовних) рішень. Це найбільш природний вибір для більшості освітніх проєктів, що базується на співпраці багатьох розробників і дозволяє об'єднати досвід великої кількості викладачів і волонтерів-програмістів у розвитку та вдосконаленні платформи. Такий підхід схожий на умовний конструктор, коли є можливість скомпонувати власне модульне рішення з власних і чужих розробок. Недоліками є: природні ризики використання великої кількості програмних рішень різних розробників, їхня узгодженість між собою та з реальними потребами закладу освіти. Незважаючи на відкритість і безкоштовність коду платформи, її встановлення, налаштування, адаптація й підтримка вимагають відповідних ресурсів.

Доступ до мережі Інтернет

Постійний та надійний доступ до Інтернету є базовою й необхідною умовою застосування онлайн-технологій як викладачами, так і студентами. Важливо забезпечити стабільний доступ як для робочих місць викладачів, так і доступ через Wi-Fi для студентів.

Цей доступ має бути як у навчальних корпусах, так і на території закладу, а також у гуртожитках.

Додаткове програмне забезпечення

Для створення якісного навчального онлайн-контенту (презентації, відео тощо), проведення вебінарів може застосовуватися також платне програмне забезпечення.

Подбайте про придбання відповідних ліцензій для викладачів.

► Персонал

Завдання:

- підібрати кваліфікований персонал для служб, які впроваджують і забезпечують функціонування змішаного навчання (далі — Служби);
- організувати навчання представників у підрозділах;
- підвищувати кваліфікацію співробітників;
- підвищувати кваліфікацію викладачів

Служби

Керівник напряму — відповідає за все: за розробку курсів, роботу з викладачами та організацію процесу.

Технічний(і) адміністратор(и) — забезпечує реєстрацію та підтримку користувачів, доступність навчального контенту, налаштування й оновлення функціоналу навчальної платформи, готує звіти та статистичну інформацію.

Педагогічний(і) дизайнер(и)/методист(и) — допомагає викладачам адаптувати готовий матеріал до онлайн-формату, створити сценарій курсу, виступає консультантом, ментором, тренером.

Інститути / факультети / кафедри

Для ефективного впровадження змішаного навчання у всіх підрозділах закладу освіти рекомендуємо визначити відповідальних осіб за цим напрямом (агенти впливу, координатори, модератори) в кожному підрозділі.

Підвищення кваліфікації персоналу

Відповідальні за впровадження змішаного навчання мають ґрунтовно вивчити методичні підходи до створення ефективних моделей навчання (зокрема, Методичний блок цих рекомендацій), ознайомитися з наявними кращими практиками, вивчати досвід інших. Формування власної стратегії впровадження й розвитку змішаного навчання в закладі освіти допоможе окреслити зміст підвищення кваліфікації працівників цього напрямку.

Підвищення кваліфікації викладачів

Викладачі — ключовий фактор успіху. Саме через викладачів відбувається змістове наповнення та взаємодія студентів на курсі. Успішна реалізація дисципліни у змішаному форматі передусім залежить від готовності викладача адаптувати свій підхід до подачі матеріалу, методів викладання й розуміння ролей викладача та студентів у навчальному процесі (докладніше див. Методичний блок). Ось чому важливо комунікувати нові можливості, зокрема для викладачів, які з'являються завдяки впровадженню змішаного навчання.

Виділяють чотири ключові компетентності², необхідні викладачам для роботи в змішаному навчанні:

² Charles L. Graham et al. 4 Skills Essential for Effective Blended Teaching.
URL: <https://www.blendedlearning.org/4-skills-essential-for-effective-blended-teaching/>

Цифрова грамотність — вміння використовувати дистанційні технології та опановувати нові. Це основа, і без оволодіння цією компетентністю важко йти далі.

Інтеграція технологій — здатність ефективно поєднувати онлайн-навчання з аудиторним навчанням.

Використання даних — здатність використовувати цифрові інструменти для контролю активності та ефективності, щоб управляти прогресом студентів.

Персоналізація — здатність створювати навчальне середовище, яке дозволяє студентам реалізувати власні цілі, темп та/або спосіб навчання.

Онлайн-взаємодія — здатність налагодити ефективну онлайн-взаємодію зі студентами та студентів між собою.

► **Планування навчального процесу**

Завдання:

- визначити діапазон обсягу аудиторних занять у загальних витратах часу на вивчення курсу;
- розрахувати навантаження викладачів;
- внести зміни до навчальних планів;
- розрахувати вартість навчання здобувачів освіти.

Аудиторні заняття

Для посилення ефективності використання контактних годин рекомендуємо закладу освіти передбачити можливість планування аудиторних занять викладачами відповідно до особливостей моделей змішаного навчання.

Рекомендуємо передбачити у навчальних планах і робочих програмах широкий діапазон можливої кількості аудиторних занять, коли кількість аудиторних годин на 1 кредит ЄКТС не фіксується, а викладач може її варіювати.

Навантаження викладачів

Рекомендуємо навчальним закладам під час розроблення власних нормативних документів, що визначають обсяги навчального навантаження викладачів, спиратися не на обсяги аудиторної роботи, а на три критерії: (1) загальний обсяг дисципліни в кредитах ЄКТС, (2) кількість студентів та (3) досягнення очікуваних результатів навчання, які піддаються вимірюванню або демонстрації. Але кількість студентів, які водночас слухають дисципліну, повинна визначатись можливістю забезпечити якісну роботу викладача (викладачів) із ними. Важливо враховувати складність дисципліни, тем і завдань під час визначення викладачів, які ведуть конкретні дисципліни чи окремі теми, завдання. Рекомендуємо впроваджувати мотиваційні механізми для викладачів (премії, ставки тощо) за підвищену якість навчального процесу.

Навчальні плани

Зрозуміло, що такі зміни мають відображатись у навчальних планах. Нагадаємо, що відповідно до частини п'ятої статті 10 Закону України «Про вищу освіту», навчальний план — це документ, який визначає:

- перелік та обсяг освітніх компонентів у кредитах ЄКТС;
- їхню логічну послідовність;
- форми організації освітнього процесу;
- види й обсяг навчальних занять;
- графік навчального процесу;
- форми поточного та підсумкового контролю, що забезпечують досягнення здобувачем відповідного ступеня вищої освіти програмних результатів навчання.

Рекомендуємо вказувати не точну кількість годин на аудиторну/самостійну роботу, а діапазон — «не менше, ніж.... та/або не більше, ніж ...».

Щодо видів занять: спробуйте не зосереджуватись на традиційному розподілі на лекції / семінари / практичні заняття, а відштовхуватись у конкретній дисципліні від обраної моделі змішаного навчання, яка передбачає різні інноваційні види занять (див. докладніше Методичний блок).

Вартість навчання здобувачів

Порядком надання інших платних послуг державними та комунальними навчальними закладами, затвердженим спільним наказом МОН, Міністерства економіки України, Міністерства фінансів України від 23.07.2010 № 736/902/758, визначено, що встановлення вартості платної освітньої послуги здійснюється на базі економічно обґрунтованих витрат, пов'язаних з її наданням.

Основними витратами, що формують вартість освітньої послуги, є заробітна плата професорсько-викладацького складу та адміністративно-обслуговуючого персоналу, витрати на оплату спожитих комунальних послуг, витрати на забезпечення освітнього процесу. Питома вага витрат на надання освітніх послуг за традиційними формами (денною, заочною) розподілена так:

- заробітна плата — 70-80% витрат;
- оплата комунальних послуг — 7-15%;
- витрати на забезпечення освітнього процесу — до 10%.
- За використання онлайн-технологій навчання зберігаються видатки на заробітну плату, очікувано зменшуються витрати на комунальні послуги (орієнтовно до 5-8% у вартості освітньої послуги), а видатки на забезпечення освітнього процесу значно зростають (орієнтовно до 20%), адже для якісного надання освітньої послуги необхідно суттєво посилити та модернізувати ІТ-інфраструктуру закладу освіти, зокрема серверні потужності, їхнє адміністрування, передбачити оплату ліцензійного програмного забезпечення, оновлення технічного забезпечення викладача.

Слід врахувати додаткові витрати на платні програмні продукти для викладачів, а також формування додаткового фонду стимулю-

вання викладачів, які відповідально підійшли до формування й використання нового методичного забезпечення, до підвищення кваліфікації та опанування нових навичок.

► Створення контенту

Рекомендуємо починати цей етап після завершення попередніх.

Завдання:

- розробити власну модель навчання (докладніше див. Методичний блок);
- створити навчальний контент курсів.

Відкритість та узгодженість матеріалів

Рекомендуємо забезпечити відкритий доступ до матеріалів дисциплін щонайменше для викладачів, які забезпечують освітню програму, та для її гаранта. Це дозволить ефективніше узгодити й логічно побудувати послідовність вивчення студентами необхідних тем для досягнення очікуваних результатів навчання (прибрати повтори, узгодити порядок “від простішого до складнішого” та логічну послідовність вивчення дисциплін).

Відкритість усіх курсів дозволяє визначити необхідні передумови й логічні зв'язки між дисциплінами для опанування матеріалу дисциплін за вибором (чи володіють студенти знаннями та навичками, необхідними для початку вивчення дисципліни).

Рівень доступу й відкритості курсів для визначених категорій користувачів різних освітніх програм може бути реалізований завдяки єдиній навчальній платформі. У найпростішому варіанті радимо запровадити відкритий доступ до всіх дисциплін для всіх викладачів закладу освіти.

► Реалізація та оцінка якості

Під час реалізації змішаного навчання важливими завданнями є:

- постійна підтримка викладачів і студентів на всіх рівнях;
- моніторинг активності на платформі;
- опитування користувачів;
- вчасне реагування на критичні ситуації як технічного, так і організаційного характеру;
- планове оновлення та оптимізація.

Рекомендуємо здійснювати постійний моніторинг і аналіз усіх активних процесів засобами навчальної платформи. Це дозволить виявити потенційні ризики й недоліки як на технічному, так і методичному рівнях.

Для забезпечення якості навчання, окрім наявних заходів, рекомендуємо активно застосовувати опитування студентів і викладачів. Для їх активного залучення до опитувань радимо спиратися на такі принципи:

- доступність, легкість і зручність процесу;
- реагування та впровадження змін;
- регулярність.

► **Орієнтовний чек-лист організаційних завдань**

- ☐ створити робочу групу;
- ☐ провести аналіз поточної ситуації;
- ☐ налагодити двосторонню комунікацію;
- ☐ забезпечити системну підтримку;
- ☐ врегулювати реалізацію змішаного навчання;
- ☐ обрати навчальну платформу та інтегрувати її;
- ☐ забезпечити надійний доступ до Інтернету;
- ☐ придбати та встановити необхідне програмне забезпечення;
- ☐ підібрати кваліфікований персонал;
- ☐ організувати навчання представників у підрозділах;
- ☐ забезпечити підвищення кваліфікації співробітників;
- ☐ забезпечити підвищення кваліфікації викладачів;
- ☐ визначити діапазон обсягу аудиторних занять;
- ☐ розрахувати навантаження викладачів;
- ☐ внести зміни в навчальні плани;
- ☐ розрахувати вартість навчання здобувачів;
- ☐ розробити власну модель навчання;
- ☐ створити навчальний контент курсів;
- ☐ здійснювати моніторинг активності на платформі;
- ☐ проводити опитування користувачів;
- ☐ реагувати на критичні ситуації;
- ☐ проводити планове оновлення та оптимізацію.

МЕТОДИЧНИЙ БЛОК

Пошук оптимальних моделей та змісту для досягнення програмних результатів навчання

Застосування онлайн-технологій робить навчання технологічнішим. Технології можуть як покращити, так і погіршити його ефективність, а отже потрібно ґрунтовно опрацювати всі теоретичні та методичні засади викладання. Для якісного змішаного навчання в конкретній дисципліні необхідно обрати, які види активностей матимуть найкращий ефект онлайн (синхронно чи асинхронно), а які — за безпосереднього контакту, в якому обсязі та в якій послідовності.

► Що є спільного й відмінного у поняттях «дистанційне» та «змішане» навчання, «дистанційні технології», «дистанційна форма»?

Дистанційні (або онлайн) технології є основою для взаємодії суб'єктів освітнього процесу як у змішаному навчанні, так і в дистанційному. **В дистанційному навчанні** опосередкована взаємодія суб'єктів засобами онлайн-технологій є визначальною. Такий вид навчання визначено Законом України «Про освіту» як окрему форму здобуття освіти — дистанційну. **Змішане навчання** є підходом, педагогічною й технологічною моделлю, методикою, що поєднує із онлайн-технологіями спирається також і на безпосередню взаємодію між студентами та викладачами в аудиторії.

► Чим є і чим не є змішане навчання?

Просте запровадження технологій у традиційному навчанні може зробити навчальний процес дещо більш адаптованим до вимог сучасності, але принципово не змінить його результативність. Таке навчання можна назвати високотехнологічним³.

³ Clifford Maxwell. What Blended Learning Is — and Isn't.

URL: <https://www.blendedlearning.org/what-blended-learning-is-and-isnt/>

Розуміння ж змішаного навчання як моделі навчання, що надає студентам певні елементи контролю за вивченням матеріалу та можливості персоналізувати навчання, розкриває значно ширші перспективи.

Основою ефективного застосування змішаного навчання є технологічна готовність викладачів, студентів і закладу освіти, а також ґрунтовна методична підготовка кожної дисципліни, вибір оптимальної моделі навчального процесу, проєктування сценарію навчання як послідовності дій та досвіду, що його здобувач отримає впродовж курсу, деталізована підготовка й організація не лише аудиторних занять, а насамперед самостійної роботи студентів. Якісно впроваджене змішане навчання суттєво покращує освітній процес. Технологічні рішення здатні забезпечити доступність матеріалів, можливість постійної підтримки студентів, зручність контролю процесу навчання, автоматизацію частини роботи викладача. Методичні підходи забезпечують занурення студентів у процес навчання, засвоєння матеріалу, ефективну взаємодію між суб'єктами навчання, персоналізацію навчання.

ЗМІШАНЕ НАВЧАННЯ

Студенти навчаються частково онлайн і мають елементи контролю над навчальним процесом — коли, де і як вчити матеріал

Гаджети і девайси використовують для спроби персоналізувати роботу кожного окремого студента

Навчання в аудиторіях використовують для надання студенту комплексного досвіду навчання

ВИСОКОТЕХНОЛОГІЧНЕ НАВЧАННЯ

Студенти використовують сучасні технології, щоб робити ті самі завдання, що і зазвичай, у тому ж університеті, із тим же темпом роботи

Гаджети і девайси використовують для підтримки традиційної форми роботи на заняттях

Заняття в аудиторіях використовують для підвищення рівня традиційного способу викладання

► Чи існує універсальна модель змішаного навчання?

Загальновідомими є ротаційні моделі (серед них і перевернутий клас), гнучка модель, модель самостійного змішування та поглиблена віртуальна модель. Але цей перелік не є єдиним, а класифікація — досить умовна. Важливими є базові підходи до реалізації будь-якої моделі змішаного навчання, а специфіка кожної дисципліни та індивідуальні педагогічні підходи викладача створюють передумови до формування власних ефективних моделей. Тобто відповідь — ні, універсальної моделі немає.

► Які фактори впливають на вибір ефективної моделі для конкретного курсу?

Існує кілька потенційно важливих факторів⁴, які можуть змінюватися кожного року і в такий спосіб впливати на сценарій курсу.

Особливості контексту в конкретній ситуації. Скільки студентів у групі? На якому році навчання студенти слухають курс? Яка мінімальна та максимальна тривалість і періодичність занять? Де будуть проходити заняття: в аудиторії, в лабораторії, онлайн?

Загальний контекст. Які очікування є до курсу з боку гаранта програми, кафедри, факультету, університету, професійної спільноти, суспільства?

Природа дисципліни. Навчальна дисципліна більш теоретична, практична чи і те й інше? Які важливі зміни та/або протиріччя мають місце в цій сфері?

Характеристики студентів. Які життєві ситуації є у студентів (працюють, мають дітей, особливі освітні потреби)? З якою мотивацією вони приходять на курс, які в них очікування від курсу? Якому стилю навчання віддають перевагу?

Характеристики викладача. Які переконання має викладач щодо процесу викладання? Як він/вона ставиться до предмету, студен-

⁴ L. Dee Fink. A Self-Directed Guide to Designing Courses for Significant Learning.
URL: <https://tinyurl.com/zmschsm>

тів? Чи він/вона викладає цю дисципліну вперше, повторно? Який досвід має? Які його/її сильні сторони як викладача?

Якісь фактори впливають більше, якісь менше. Втім, завжди корисно переглянути їх до початку планування курсу. Якщо у вас немає певної інформації, але ви вважаєте, що вона може бути важливою, подумайте, як і коли її можна отримати.

► 3 чого почати створення власної ефективної моделі змішаного навчання?

Для запровадження ефективної моделі змішаного навчання необхідно підходити до планування всього процесу вивчення дисципліни як до сукупності взаємопов'язаних видів навчальної діяльності студентів. Для цього потрібно мати:

- чітко сформульовані очікувані **результати навчання з курсу** та розуміння, як вони **співвідносяться із цілями освітньої програми**;
- розуміння, як ми на різних етапах можемо **оцінити прогрес** досягнення очікуваних результатів навчання;
- **план тем і видів діяльності** на весь курс, де кожен елемент має безпосередній зв'язок з очікуваними результатами навчання.

Тут працює принцип «спочатку зміст, потім технології», і ці кроки залишаються незмінними незалежно від форми здобуття освіти.

Будь-який курс містить три складові, які мають узгоджуватись між собою. Цей підхід відомий як «конструктивне узгодження»⁵. Складові описані нижче.

1. Очікувані результати навчання, які узгоджені з цілями освітньої програми та програмними результатами навчання.
2. Оцінювання, яке перевіряє визначені результати навчання.
3. Усі види діяльності впродовж курсу, які націлені на досягнення результатів навчання.

Для проектування чи адаптації курсу, як теоретичного, так і практичного, пропонуємо використовувати підхід **зворотного дизайну**⁶. Цей підхід пропонує структурувати навчання студентів, орієнтуючись на оцінювання, яке спеціально розроблене так, щоб продемонструвати, що здобувачі досягли цілей курсу.

⁵ John Biggs. Aligning Teaching for Constructive Learning. URL: https://www.heacademy.ac.uk/sites/default/files/resources/id477_aligning_teaching_for_constructing_learning.pdf

⁶ Backwards Course Design. URL: <https://citl.indiana.edu/teaching-resources/course-design/backward-course-design/index.html>

► Як визначити цілі курсу?

Перший крок у розробці чи адаптації курсу — чітко сформулювати цілі курсу, які будуть співвідноситись із цілями освітньої програми. Цей процес важливо узгоджувати з гарантом і викладачами освітньої програми, враховувати цілі дисциплін, що передують вашій, вивчаються одночасно з нею та вивчатимуться студентами у наступних семестрах. Спочатку запитайте себе:

**Що я хочу, щоб мої студенти вміли робити до кінця цього курсу?
Чим мої студенти після закінчення курсу відрізнятимуться від самих себе до його проходження?**

Відповіді на ці запитання і є цілями курсу. Для того, щоб цілі були сформульовані конкретно та піддавалися вимірюванню й оцінці, викладачі в усьому світі спираються на «Таксономію для навчання, викладання та оцінювання» («Таксономію Блума»)⁷. Таксономія базується на когнітивних процесах навчання, які переходять від нижчого до більш високого рівня абстрагування й складності. Цілі можуть бути сформульовані навколо одного чи декількох із цих рівнів:

⁷ Patricia Armstrong. Bloom's Taxonomy. URL: <https://cft.vanderbilt.edu/guides-sub-pages/blooms-taxonomy/>

► Як сформулювати результати навчання?

Якщо цілі курсу — це загальний вектор, то для розуміння того, чи просунулись ми в напрямі цих цілей, нам потрібен чіткий опис результатів навчання, які нам продемонструють цей прогрес. Це опис знань, умінь, навичок і світоглядних меж, які потрібні, щоб продемонструвати досягнення цілей курсу під час підсумкового оцінювання.

Це мають бути **зрозумілі здобувачам** твердження, які описують, що здобувачі зможуть зробити наприкінці курсу. Такі результати можна спостерігати як певну поведінку та виміряти, інакше їх не вийде оцінити. Добре сформульовані результати навчання:

- чітко пояснюють, що саме наприкінці курсу ваші студенти вмітимуть робити з того, що не вміли раніше;
- описують радше продукти, артефакти й поведінку, ніж навички та теоретичний зміст курсу;
- говорять про студентів, а не про викладача;
- чітко повідомляють студентам, що можна очікувати від курсу (і чого не очікувати)⁸.

Однією з моделей, яка допоможе на цьому етапі, є таксономія SOLO⁹ (Structure of the Observed Learning Outcomes) — Структура результатів навчання, які можна спостерігати (як поведінку).

SOLO ілюструє якісні відмінності між відповідями студентів, оскільки описує рівні розуміння. Ця таксономія класифікує результати з точки зору їхньої складності, щоб можна було судити про якість відповідей на завдання.

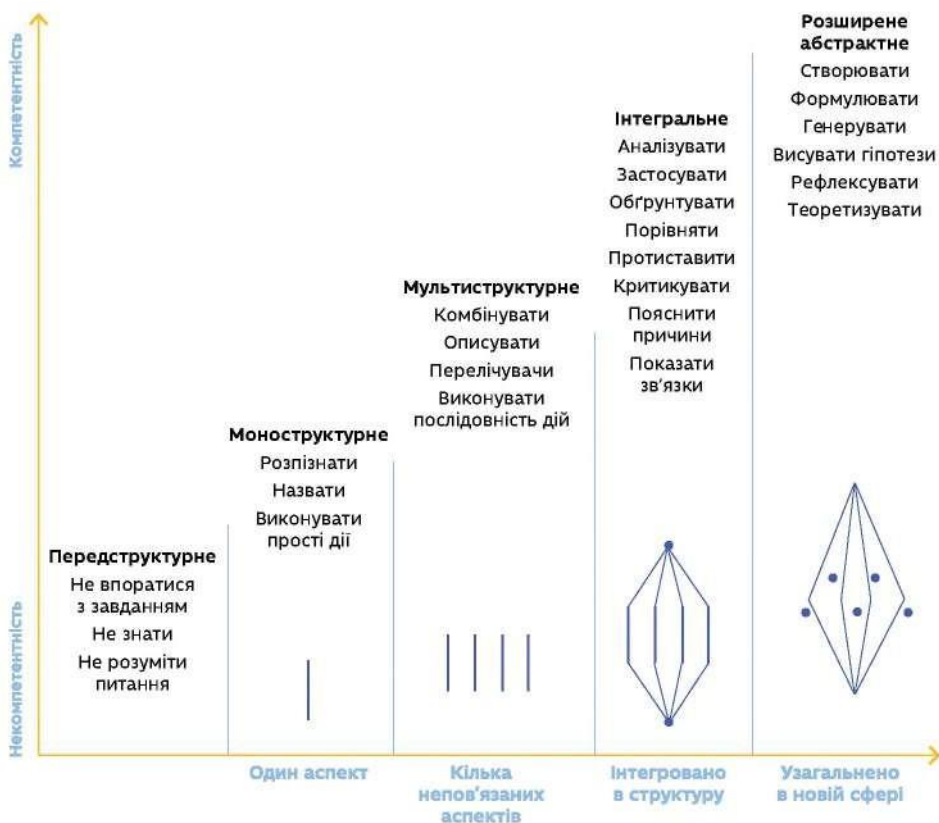
Таксономія SOLO класифікує розуміння на п'ять рівнів:

1. **Предструктурне розуміння** (Prestructural): на цьому рівні студент не розуміє запитання.

⁸ Developing Learning Outcomes. URL: <https://citl.indiana.edu/teaching-resources/course-design/developing-learning-outcomes/index.html>

⁹ SOLO Taxonomy. URL: <https://www.johnbiggs.com.au/academic/solo-taxonomy/>

2. **Моноструктурне розуміння (Unistuctural):** відповідь містить лише один аспект.
3. **Мультиструктурне розуміння (Multistuctural):** відповідь містить кілька не пов'язаних аспектів.
4. **Інтегральне розуміння (Relational):** відповідь представляє кілька логічно пов'язаних аспектів.
5. **Розширене абстрактне розуміння (Extended abstract):** демонстрація абстрактного та глибокого розуміння, ширшого, ніж було надано у курсі, й застосування його до інших ситуацій.

Окрім результатів навчання, які безпосередньо стосуються дисципліни, також слід включати до результатів навчання формування знань, умінь, навичок і світоглядних меж, зокрема:

- комп'ютерну та цифрову грамотність;
- внутрішню мотивацію до навчання (це також очікуваний результат навчання, а не лише його передумова);
- вміння надавати зворотний зв'язок (адже це основа для ефективного взаємооцінювання, для групової та командної роботи);
- роботу в команді;
- комунікацію результатів своєї роботи тощо.

Далі подумайте, як ви зможете оцінити (виміряти), чи студенти досягли цих результатів. Які види діяльності або завдань дозволять студентам продемонструвати, що вони досягли цих результатів? Чи вони можуть продемонструвати цей результат за допомогою есе? Створивши постер чи презентацію? Виконавши частину курсового проєкту? Через письмовий іспит?

ПРИКЛАДИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Рекомендовано	Не варто (складно виміряти)
Студенти зможуть назвати, описати та розпізнати особливості кожної стадії розвитку...	Студенти знатимуть стадії розвитку...
Студенти напишуть есе / статтю / доповідь, що відповідає таким вимогам...	Студенти навчаться писати академічний текст
Студенти зможуть проаналізувати... використовуючи..., ... та ... підходи	Студенти дізнаються про теоретичні підходи...
Студенти зможуть розпізнати та описати особливості жанрів...	Студенти дізнаються про різні жанри...
Студенти зможуть обрати ефективний метод... для розв'язання...	Студенти дізнаються про методи розв'язання...

Оскільки добре сформульовані результати навчання чітко визначають, куди ви плануєте привести своїх студентів наприкінці курсу, вони відчутно допомагають студентам орієнтуватися у процесі. Включіть результати навчання до силабусу своєї дисципліни і звертайтеся до них час від часу, показуючи студентам, як пропонувані завдання й активності допоможуть їм досягти того чи іншого результату. Впродовж семестру запитуйте студентів, наскільки, на їхню думку, вони просунулись у досягненні цих результатів. Чіткі результати навчання не лише допомагають у підсумковому оцінюванні, але й правильно скеровують навчальний процес.

► Як зробити оцінювання ефективним?

Після формулювання цілей результатів навчання курсу наступним кроком є визначення того, як ви дізнаєтесь, що студенти змінилися. Що вони мають зробити, щоб продемонструвати вам досягнення цілей курсу? Відповідь на це питання часто є оцінюванням за курс. Слід врахувати, що мало коли можна перевірити всі навчальні результати за допомогою одного методу оцінювання. Тому слід подумати, яка комбінація видів оцінювання дасть найповнішу картину. Тут важливо зважити на пріоритетність результатів навчання та ефективність тієї чи іншої форми оцінювання для перевірки кожного з них.

Варто звернути окрему увагу на те, що є два види оцінювання — формувальне та сумативне.

Формувальне оцінювання (оцінювання для навчання) — це зворотний зв'язок, який студент регулярно отримує впродовж проходження курсу. Основна мета — дати студентові (та викладачеві) інформацію про поточний рівень навчальних досягнень та шляхи їх покращення. Через зворотний зв'язок можна не лише показати здобувачеві, що вже виходить добре і на що варто звернути увагу. Таке оцінювання також впливатиме на навчальну поведінку (наприклад, спонукатиме до певних кроків із виконання великого завдання, не відкладаючи його на останній день) і дасть відчуття

задоволення від докладених зусиль. Важливо, щоб формувальне оцінювання:

- було пов'язаним із результатами навчання;
- містило коментарі щодо конкретних характеристик виконаного завдання;
- пропонувало подальші кроки;
- було своєчасним (із достатнім проміжком часу на опрацювання коментарів до виконаної частини завдання).

Таке оцінювання може бути без балів або додавати невеликий бал до фінальної оцінки.

Зворотний зв'язок (формувальне оцінювання) супроводжує кожен етап навчального процесу.

Це може бути як оцінка викладача, так і само- або взаємооцінювання.

Сумативне оцінювання (оцінювання навчання) — це ті завдання, оцінка за які є складовою оцінки за курс. Основна мета — дати інформацію про рівень оволодіння компетентностями не лише здобувачам, а й іншим стейкхолдерам навчального процесу, які знаходяться поза курсом (кафедра, деканат, університет, батьки, роботодавці тощо). Важливо, щоб сумативне оцінювання було безпосередньо націлене на досягнення очікуваних результатів навчання та проводилось згідно з чіткими критеріями, з якими здобувачі ознайомлені до початку виконання завдання.

Сумативне оцінювання = поточне + підсумкове

ПЛАН СУМАТИВНОГО ОЦІНЮВАННЯ

(приклад)

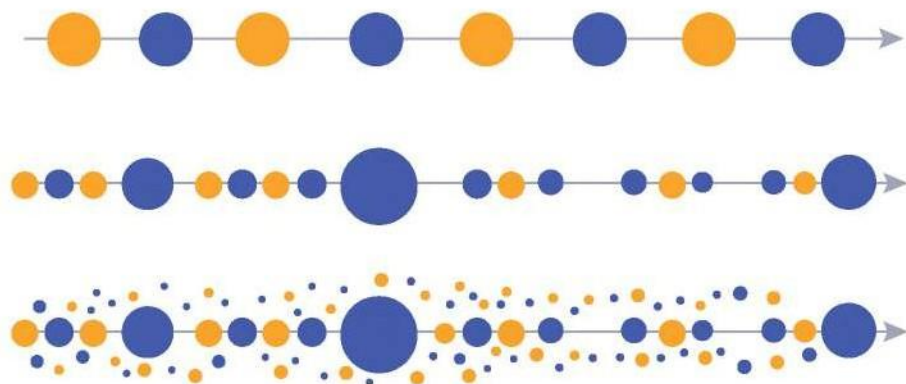
	Тест	Письмова робота	Практичне завдання	Усна відповідь
Навчальний результат № 1	+		+	
Навчальний результат № 2			+	+
Навчальний результат № 3	+	+	+	
Навчальний результат № 4	+	+	+	+

► Які види діяльності застосовуються у змішаному навчанні?

Тепер, маючи орієнтири у вигляді результатів навчання, ви готові структурувати зміст курсу, діяльність студентів, домашні завдання та лекції. Важливо враховувати всі види діяльності студентів: і ті, що зазвичай реалізуються в аудиторії, і ті, що виконуються самостійно.

При плануванні видів діяльності необхідно трансформувати звичні види занять у форми взаємодії суб'єктів навчання, що можуть здійснюватися синхронно та асинхронно, а також в організовану самостійну роботу студента. Ми пропонуємо відійти від традиційного розподілу на лекції, семінари, лабораторні, практичні та планувати роботу як набір діяльностей, кожен з яких можна умовно віднести до однієї з двох категорій:

- **контактні години** — передбачають безпосередню взаємодію учасників навчального процесу між собою в аудиторії;
- **онлайн-діяльність** — передбачає опосередковану взаємодію учасників навчального процесу між собою та з контентом в аудиторії чи за її межами засобами онлайн-технологій.

Ваша власна модель може мати унікальний вигляд і комбінувати ці види діяльності.

Рівень деталізації структури дисципліни, ефективність поєднання різних видів діяльності студента за обома категоріями залежить від педагогічної майстерності й досвіду викладача.

Онлайн-діяльність може бути **синхронною** (коли всі на зв'язку одночасно, наприклад, вебінар, відеоконференція тощо) та **асинхронною** (коли кожен учасник процесу виконує діяльність в різний час, наприклад, чат, форум тощо).

Головним завданням викладача у змішаному навчанні є методичне проектування власної дисципліни як послідовності дій та досвіду, що його здобувач отримає впродовж курсу.

► Як обирати види діяльності та планувати курс?

Плануючи курс, рекомендуємо спиратись на очікувані результати навчання та обирати види діяльності й матеріали відповідно.

При плануванні видів навчальної діяльності студентів слід дотримуватися базових рекомендацій щодо послідовності взаємодії на всіх рівнях вивчення дисципліни: від окремої теми до розділу чи модуля. Ми пропонуємо відійти від розподілу на лекції, семінари, лабораторні та практичні заняття, а планувати роботу як циклічну послідовність активностей, що відображатимуть описані далі етапи навчального процесу, а форми взаємодії підбирати залежно від завдань, ресурсу часу й технічних можливостей.

Попередня підготовка має на меті дати студентам та викладачеві ту інформацію, яка допоможе ефективніше спланувати роботу впродовж теми / модуля / блоку / курсу. Цей етап може включати мотиваційні матеріали, що зацікавлять студентів до вивчення нового матеріалу, діагностичне тестування, яке покаже попередні знання здобувачів із теми. Викладач на цьому етапі також може

дати рекомендації щодо правил роботи, підказати, які матеріали слід оновити в пам'яті, як спланувати час та які навички, окрім тих, що формуються на курсі, знадобляться (наприклад, написання академічного тексту чи підготовка публічного виступу).

Подача нової інформації може відбуватися дедуктивно (спочатку студенти отримують знання про теорію та правила, а потім шукають зв'язки з практикою) та індуктивно (студенти самі помічають правила й закономірності через роботу з прикладами, кейсами, казусами, дослідями тощо). Дослідження показують, що студенти більше залучаються до навчання при індуктивному підході.

Тренування може відбуватися як індивідуально, так і в групі. Самостійне опрацювання матеріалів передбачає не просто перегляд, прослуховування чи прочитання як таке. Тут можуть бути відповіді на питання у вигляді мінітесту, розгорнутої відповіді чи заповнення таблиці за шаблоном. Також тут можна передбачити виконання вправ. Обговорення у групі може відбуватися як у синхронному режимі (відеоконференція, чат), так і в асинхронному (форум, чат, робота над спільним документом). Завдання викладача — організувати цей процес через запитання та окреслення очікуваного результату обговорення.

Практичне завдання може бути як індивідуальним, так і груповим, воно може виконуватись як синхронно, так і асинхронно. Як впливає з моделі зворотного дизайну курсу, кожне практичне завдання має давати досвід, пов'язаний із цілями курсу та очікуваними результатами навчання.

Оцінювання завдання, незалежно від форми, має відбуватися за чіткими зрозумілими критеріями, з якими здобувач знайомиться на етапі тренування до початку виконання практичного завдання.

Рефлексія (осмислення, аналіз, планування) має на меті усвідомлення здобувачем, що було нового / важливого / складного і що робити / змінити далі. Це може бути, наприклад, підбиття підсумку тижня в кількох реченнях: Що нового я дізнався про світ / про себе / про ...? Чого я навчився? Що продовжуватиму робити? Що варто змінити? Що важливо зробити в першу чергу?

ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

	Контактні години	Онлайн-діяльність
Попередня підготовка	☐ опитування ☐ вхідний контроль	☐ ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою ☐ короткі промовідео / аудіо ☐ інфографіки ☐ діагностичне тестування
Подача нової інформації	☐ презентація ☐ пошук відповідей на питання ☐ обговорення кейсів	☐ відеозапис ☐ аудіозапис ☐ тексти ☐ відеоконференція ☐ робота з кейсами ☐ пошук відповідей на питання
Тренування	☐ обговорення ☐ дебати ☐ питання-відповіді ☐ групові виконання завдань не на оцінку ☐ практичні завдання не на оцінку ☐ спостереження за явищем ☐ рольові ігри, симуляції	☐ питання для самоперевірки ☐ обговорення (чат, форум) ☐ виконання інтерактивних вправ ☐ віртуальні тренажери ☐ спостереження за явищем ☐ робота з кейсами ☐ пошук відповідей на питання ☐ перегляд фільмів
Виконання практичного завдання	☐ завдання, що виконуються під час практичних та лабораторних занять	☐ пошук відповідей на питання ☐ віртуальні лабораторні роботи ☐ інтерактивні практичні завдання ☐ різномірні індивідуальні та групові завдання (звіт, презентація, проєкт, відеозапис тощо) ☐ робота над спільними документами

Оцінювання	☐ контрольна робота ☐ опитування ☐ виконання практичного завдання	☐ інтерактивне тестування ☐ усна відповідь (відеозапис) виконання практичного завдання ☐ письмова робота
Рефлексія	☐ діалог, групове обговорення ☐ короткі усні / письмові відповіді на питання	☐ розроблення нотаток до лекцій ☐ карти пам'яті ☐ підготовка мультимедійних презентацій ☐ відповіді на рефлексивні питання ☐ портфоліо студента ☐ ведення щоденника
Зворотній зв'язок	☐ групові та індивідуальні консультації ☐ коментарі під час заняття від викладача	☐ автоматизовані тести для самоконтролю ☐ чат, форум, опитування ☐ аудіо-, відео- або текстові повідомлення з коментарем ☐ завдання взаємного оцінювання знань ☐ оцінювання викладачем результатів групової співпраці

МАТРИЦЯ ПЛАНУВАННЯ КУРСУ

Тема / номер заняття	Результати навчання	Оцінювання	Види діяльності	Ресурси (інструменти, матеріали, час, люди)

► Як можна використовувати відкриті онлайн-курси?

Автори та укладачі можуть включати в свої силабуси відкриті онлайн-курси таких платформ, як Prometheus, VUMonline, EdEra, Coursera, edX, FutureLearn тощо. При цьому важливо, щоб знання й навички, що формуються під час проходження певного онлайн-курсу чи його частин, мали зв'язок з очікуваними результатами навчання вашої дисципліни (програми) та перевірялись у сумативному оцінюванні.

Можливі варіанти використання онлайн-курсів при викладанні дисципліни:

- Онлайн-курс як окреме завдання, що зараховується за пред'явлення сертифікату (підходить для коротких онлайн-курсів).
- Окремі уроки / блоки / теми онлайн-курсу як завдання для самопідготовки, з подальшим опрацюванням вивченого у процесі організованої викладачем діяльності. Студенти можуть самостійно пройти решту курсу та отримати сертифікат, але це не є обов'язковою умовою для успішного завершення курсу.
- Онлайн-курс як основа для плану дисципліни. Студенти проходять онлайн-курс із супроводом викладача, який надає додаткові пояснення, теоретичний та ілюстративний матеріал, проводить зустрічі у форматі «питання-відповіді», надає індивідуальні консультації.

ВАЖЛИВО! Прослухані студентами курси, які (або окремі теми яких) не входять до силабусу жодної з дисциплін освітньої програми, не можуть бути перераховані як кредити ЕКТС.

► Що важливо враховувати під час адаптації матеріалу?

Під час адаптації матеріалу слід не зменшувати його обсяг, а лише структурувати його, розподіливши між різними видами навчальної діяльності студента. Глибока структурованість теоретичного матеріалу дозволяє гармонійно його поєднати з іншими видами навчальної діяльності, сформувати послідовність логічних взаємопов'язаних видів роботи студента, що дозволять:

- самостійно опанувати посильний обсяг матеріалу;
- перевірити ступінь розуміння основних понять;
- дати можливість спільного обговорення дискусійних питань, практичного застосування;
- створити підґрунтя й мотивацію для розгляду складніших і проблемних питань.

Процес навчання має бути безперервним, щоб здобуті результати не втрачалися між послідовними видами діяльності студента.

Кожне завдання й вид діяльності, що входять до плану дисципліни, повинні мати безпосередній зв'язок із запланованими результатами навчання та просувати студентів до цих результатів.

► Як залучати студентів і стимулювати внутрішню мотивацію¹⁰?

Дайте студентам відповідь на питання «Навіщо це мені?» як для дисципліни загалом, так і по кожній темі. Необхідно показати важливість і корисність не лише вивчення дисципліни, а й кожного завдання чи виду роботи, які ви пропонуєте в процесі. І тут важли-

¹⁰ Раніше цю частину Рекомендацій було опубліковано на <https://www.ukma.edu.ua/index.php/osvita/quality-edu>

во пам'ятати, що різні люди мислять різним часовим горизонтом. Тобто когось змотивує отримання високої оцінки за курс, когось вищі шанси на успіх у кар'єрі, а когось — можливість зробити свій внесок у глобальне середовище. Скористайтесь очікуваними результатами навчання, щоб показати, як те, що вони роблять (чи не роблять) зараз, вплине на результат і просуне їх до мети. Щоб реалізувати цей підхід, важливо цікавитись інтересами студентів та їхніми планами на майбутнє.

Потурбуйтеся про **актуальність** змісту курсу. Чи пропоновані матеріали відображають реальний стан речей? Чи є приклади застосування нових знань?

Розішліть студентам **силабус**. Часто мотивація страждає, якщо процес роботи незрозумілий. Важливо дати студентові розуміння про структуру курсу, перелік тем і завдань, розклад зустрічей онлайн та офлайн, критерії оцінювання й дедлайни. Крім того, важливо прописати, що є прийнятним, а що неприйнятним під час проходження курсу (запізнення, дотримання дедлайнів тощо).

Надайте можливість постійного **доступу до матеріалів курсу**. Це можуть бути відеолекції, статті, підручники, посилання на сайти, відповіді на типові питання, інструкції щодо виконання вправ і завдань, інструкції щодо користування онлайн-інструментами. Вкрай бажано, щоб усі матеріали курсу були зібрані в єдиному місці, зазвичай на онлайн-платформі у системі управління навчанням (LMS).

Як би дивно не звучала порада, **спілкуйтесь зі студентами**. При аналізі факторів, які впливають на залученість здобувачів при навчанні на онлайн-курсах, одним із найважливіших факторів виявилась присутність викладача, тобто живої людини, яка може дати додаткове пояснення, відповідь на питання, модерувати обговорення, структурувати навчальний процес (наприклад, нагадати про наближення дедлайну) і просто бути «на зв'язку». Важливо окреслити час, коли ви на зв'язку, щоб потурбуватись про свій відпочинок. Наприклад: «Я відповідаю на повідомлення впродовж доби, але не на вихідних».

Присутність викладача може також реалізовуватись через **регулярний зворотний зв'язок** на виконані завдання. Можна надсилати щотижневі повідомлення, як, наприклад, пропонує техніка «ППП» (Прогрес — чому ми вже навчилися? Проблеми — які труднощі / типові помилки у нас виникли? Плани — що ми будемо робити цього тижня?).

Заохочуйте **спілкування студентів одне з одним**. Створюйте чати, давайте групові завдання. Дружня атмосфера й робота в парах і мінігрупах стимулює навчальний процес.

Використовуйте **«живу» мову**. Матеріали лекцій (відео, аудіо чи тексти), написані мовою документів, які не «промовляють» до слухача / читача, надзвичайно ускладнюють сприйняття.

Обсяги завдань для кожного виду діяльності мають бути відповідними можливостям виконання студентами, особливо самостійно. Пам'ятайте, що чим більшим та складнішим є завдання, тим більша спокуса його відкласти. Розбивайте завдання на невеликі модулі. Крім того, чим простіше завдання виконати технічно, тим більше шансів, що воно буде виконане.

Дайте студентам можливість брати **активну участь в обговореннях**, як в аудиторії чи під час відеоконференції, так і в чаті або у форумі (для тих студентів, яким комфортніше висловлюватись письмово).

Пропонуйте студентам вибір скрізь, де можливо. Це дозволить їм реалізувати потребу в автономності. Це може бути вибір між усною відповіддю чи письмовою, вибір часу виконання завдання (асинхронні завдання), вибір при роботі з лекцією між переглядом відео та читанням тексту, вибір форми виконання завдання (постер, презентація, відео) тощо.

Пропонуйте можливість відразу **застосувати на практиці** отримані знання. Практичне застосування навичок і результатів є важливим фактором мотивації студентів на кожному етапі вивчення дисципліни.

Підтримати мотивацію допомагає **відчуття прогресу**: студенти хочуть бачити, як вони рухаються. Тут слід згадати про регулярний зворотний зв'язок і вчасне заповнення журналу оцінок (важливо пам'ятати про конфіденційність оцінок). Крім того, ви можете запропонувати студентам самим оцінити свій прогрес відносно очікуваних результатів навчання.

Оформлення матеріалів — не першочерговий, але теж важливий фактор, який може або залучати, або відштовхувати. Уникайте суцільних неструктурованих текстів, відео з поганим звуком та неохайних слайдів.

► Як забезпечити академічну доброчесність¹¹?

Є різні способи забезпечення академічної доброчесності.

Технічні засоби можуть включати такі варіанти (детальніше див. Технологічний блок): моніторити дані LMS, застосовувати електронні системи перевірки на ознаки плагіату, обмежувати час на виконання завдань, рандомізувати питання й порядок варіантів відповіді, використовувати демонстрацію по одному питанню на екран, послідовний перегляд питань та функцію блокування вікна.

Втім, слід зазначити, що використання технічних засобів не дає повної гарантії. Краще прийняти той факт, що ми складаємо так звані «тести з відкритою книгою», тобто що студенти користуватимуться доступними джерелами, і ми маємо врахувати це при складанні питань. Тому важливо спрямувати зусилля на зміст завдань і формулювати їх таким чином, щоб готову відповідь не так легко було знайти в доступних джерелах.

Віддавайте перевагу завданням, які оцінюють результати навчання вищих рівнів (таксономія Блума), тобто не відтворення, а засто-

¹⁰ Раніше цю частину Рекомендацій було опубліковано на <https://www.ukma.edu.ua/index.php/osvita/quality-edu>

сування, аналіз, порівняння, оцінку. Для цього можна використувати кейси, казуси, приклади, ілюстрації.

Використовуйте для контрольних завдань менш відомі роботи / твори / авторів, оскільки чим відоміший автор, тим більше готових робіт / відповідей є в мережі.

Звертайтеся до досвіду, який ваші студенти отримали впродовж курсу. Тоді людині, яка не слухала ваш курс, буде складно списати. Також можна застосувати техніку “touchstone”: візьміть цитату, графік чи ілюстрацію, що використовувалась в курсі, й попросіть пояснити, як вони ілюструють те чи інше явище або теорію. Крім того, включайте в тести рефлексивні питання щодо досвіду навчання, які, з одного боку, вимагають унікальної відповіді, а з іншого — також стимулюють розвиток метакогнітивного мислення. Наприклад, “яке завдання викликало найбільше труднощів і як ви це пояснюєте?”.

Урізноманітнюйте формати завдань (відео, аудіо, презентації, заповнення таблиць та моделей), а також змінюйте зміст завдань на кожен наступний рік чи для різних груп.

Порушення академічної доброчесності може бути спричинене невірою здобувача в те, що його/її думки та ідеї є достатньо цінними, глибокими, креативними. Тому надзвичайно важливо демонструвати повагу до думки здобувачів та розвивати їхню впевненість у цінності власної думки.

Варто ретельно прораховувати необхідний час на виконання завдання, оскільки здобувачі не завжди можуть самостійно адекватно спрогнозувати, скільки часу варто виділити на завдання. А також ретельно прораховувати час на перевірку однієї роботи. Перевантаження викладача кількістю робіт на перевірку може підвищити ризик недостатньо ретельної, глибокої перевірки.

Не менш важливо узгоджувати заплановані завдання в межах освітньої програми, які викладачі дають у межах дисциплін, що викладаються в одному семестрі, оскільки перевантаженість студентів об’ємними (зокрема, письмовими) завданнями як у межах

окремої дисципліни, так і на різних дисциплінах в один часовий період може підвищити ризик порушень.

На рівні закладу освіти методи підтримки академічної доброчесності передбачають формування культури дотримання академічної доброчесності через внутрішні політики, підписання декларації про дотримання принципів академічної доброчесності, створення бібліотек робіт попередніх років для порівняння. Важливо організовувати заходи, націлені на усвідомлення здобувачами різниці між отриманням оцінки й досягненням результатів навчання, отриманням диплома та здобуттям освіти.

► Як переконатись, що курс добре спланований?

Ефективний план курсу:

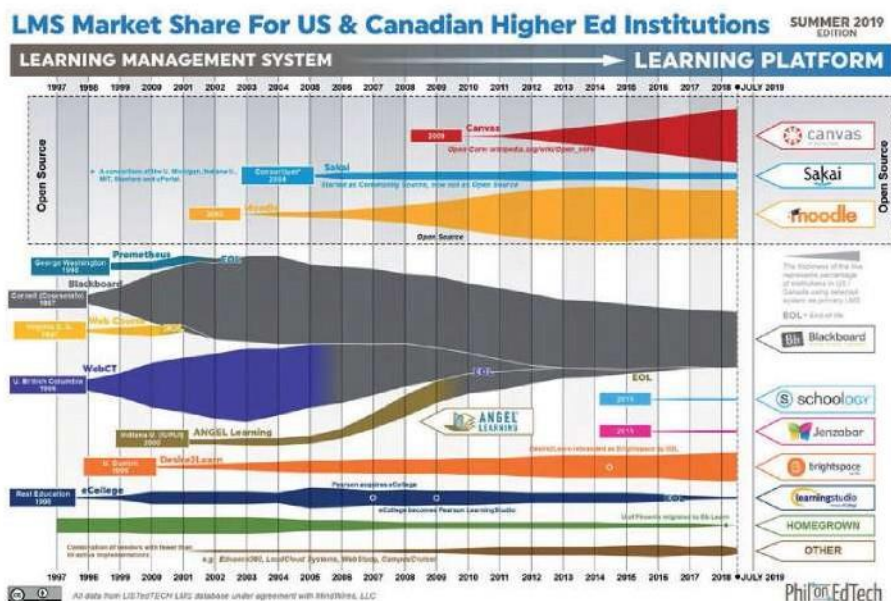
- ☐ враховує основні зовнішні та внутрішні фактори з метою визначення обмежень і можливостей курсу (пункт 4);
- ☐ має зрозумілі цілі та результати навчання, орієнтовані на декілька рівнів навчання, а не лише на «розуміти та запам'ятати» (пункти 6-7);
- ☐ оцінює прогрес за кожним з очікуваних результатів навчання (пункт 8);
- ☐ передбачає зворотний зв'язок упродовж усього курсу (пункт 8);
- ☐ пропонує такі види навчальної діяльності, які залучають учнів до активного навчання, передбачає потужні форми досвіду та рефлексивного навчання, висвітлює способи отримання основної інформації та ідей (пункти 9-10);
- ☐ узгоджує між собою основні компоненти курсу, тобто результати навчання, оцінювання та навчальна діяльність взаємопов'язані.

ТЕХНОЛОГІЧНИЙ БЛОК

Ефективне впровадження змішаного навчання передбачає наявність навчальної платформи, інтегрованої з внутрішніми системами обліку та документообігу, які використовуються в закладі освіти.

► Що таке навчальна платформа?

Організація змішаного навчання неможлива без використання платформи електронного навчання, що містить систему управління навчанням LMS (з англ. Learning Management System). За останніми підрахунками, на ринку представлено понад 700 LMS-платформ, які у своїй більшості спеціалізуються на корпоративному навчанні. Деякі з них мають розширені функції, що спрощує перепрофілювання контенту для зовнішньої аудиторії. Окрім комерційних рішень, на ринку є платформи з відкритим кодом (наприклад, Moodle, Sakai, Litmos, Claroline, DotLRN, BrainCert, Open edX, Canvas тощо).

Джерело: LMS Market Won't Grow, Continuing To Be Dominated By The Big Four.

URL: <https://iblnews.org/the-lms-market-doesnt-grow-and-continues-to-be-dominated-by-the-big-four/>

Важливо! Зважаючи на різноманітність платформ, що пропонуються на ринку, важливо відповідально поставитись до вибору платформи. Остерігайтесь неперевіраних продуктів та орієнтуйтеся на досвід і думку експертів.

Навчальна платформа — це комплексне рішення, розроблене в першу чергу для забезпечення освітнього процесу.

Обов'язковий функціонал навчальної платформи:

- робота з навчальним контентом (створення, зміна, а також зберігання онлайн-курсів різних форматів);
- управління процесом навчання (особисті кабінети для користувачів і викладачів, графік навчання, можливість відправляти повідомлення користувачам усередині платформи і за допомогою email-розсилок);
- відстеження досягнутих результатів навчання — платформа має містити інструменти для формульовального та сумативного оцінювання (див. Методичний блок); аналітику навчання (метрики відвідуваності занять, виконання домашніх завдань);
- взаємодія між користувачами (відкриті й закриті чати для спілкування, можливість об'єднуватися в групи для спільної роботи над проектом);
- можливість формування індивідуальної навчальної траєкторії здобувача освіти;
- підтримка різних форматів для імпорту, експорту та міграції даних. Наприклад, SCORM 2004, Tin Can (xAPI), cmi5 тощо для обміну електронними курсами. Відсутність підтримки таких форматів знижує гнучкість платформи;
- підтримка україномовного інтерфейсу, можливість адаптації мов до потреб користувачів.

Основні критерії вибору навчальної платформи:

- **крос-платформеність** — навчальна платформа не повинна бути прив'язана до будь-якої операційної системи або середовища. Користувачі використовують стандартні засоби без

завантаження додаткових модулів, програм та ін. наявність мобільного додатку та/або адаптивного інтерфейсу;

- **надійність і стабільність** — ступінь стійкості роботи платформи до різних несанкціонованих втручань, спроб злому та інших деструктивних дій, до різних режимів роботи і ступеня активності користувачів; максимальна кількість одночасних активних підключень користувачів, технічна підтримка від розробника, дотримання стандартів мережевої безпеки, захист персональних даних;
- **ергономічність використання:** потенційні користувачі негативно ставляться до технології, яка здається громіздкою. Технологія навчання повинна бути інтуїтивно зрозумілою. У навчальному курсі має бути меню допомоги, що дозволяє легко переходити від одного розділу до іншого та спілкуватися з викладачем, мультимедійність (можливість використання як контенту не тільки текстових, гіпертекстових і графічних файлів, але й аудіо, відео, qif- і flash-анімації, 3D-графіки різних файлових форматів, формул та графів);
- **модульність, масштабування та розширюваність** — можливість як розширити кількість користувачів, які навчаються, так і додати функціонал за рахунок програм і навчальних курсів, застосування навчальної платформи як допоміжного засобу навчання та контролю;
- **наявність технічної та користувацької документації**, матеріалів для самонавчання роботи на платформі;
- **вартість** — складається з вартості самої системи, а також із витрат на її впровадження, підтримку, модернізацію, оновлення, навчання персоналу, розробку курсів та супроводу;
- **можливість інтеграції** з наявними внутрішніми та зовнішніми інформаційними сервісами та системами.

Навчальна платформа — це НЕ месенджери, електронна пошта і НЕ комунікативна платформа з можливістю LMS, реалізованою як модуль-доповнення та/або їхнє поєднання.

► Розгортання платформи. Хостинг

Навчальна платформа може бути встановлена як на серверах закладу освіти, так і з використанням хмарних сервісів.

Зауважимо, що технічні параметри сервера суттєво залежать від обраної навчальної платформи та кількості користувачів.

Переваги власного сервера — повний контроль над роботою і даними. Недоліки — вартість та обслуговування, складна процедура закупівлі обладнання (вимагає часу), проблеми масштабування.

Хмарні рішення. Переваги — масштабування, швидке впровадження, висока надійність (безперебійна доступність, резервування інформації та ін.). Недоліки — залежність від провайдера, забезпечення вчасної оплати за послуги (недосконалість фінансового законодавства).

Для розгортання й використання навчальної платформи необхідно мати стабільний Інтернет-канал.

Одним із варіантів пошуку ресурсів для технічного забезпечення та підтримки може бути кооперація закладів освіти задля оптимізації витрат.

► Перші кроки з організації адміністрування та наповнення платформи

Розгортання платформи здійснює розробник (який надалі здійснюватиме оновлення, підтримку й розвиток платформи) та представники відповідного підрозділу закладу освіти (технічний персонал центру дистанційного навчання, інформаційно-обчислювального центру тощо, який у подальшому здійснюватиме інформаційну підтримку користувачів і буде комунікаційною ланкою між користувачами та розробниками). Рекомендовано використовувати корпоративний сервіс авторизації користувачів (LDAP, SSO) для надійної ідентифікації та подальшої інтеграції з іншими системами.

Кроки розгортання LMS:

- завдання реєстрації і контролю доступу користувачів до системи і до навчального контенту, призначення ролей, групування;

- інтеграція з наявними базами даних викладачів і студентів;
- запуск курсів з каталогу;
- управління студентськими та викладацькими ресурсами (цільове надання навчального контенту);
- відстеження результатів;
- синхронні й асинхронні комунікації користувачів;
- інтеграція додаткових елементів навчального процесу;
- формування звітів про процес і результати навчання;
- інтеграція з системами виявлення текстових запозичень.

Навчання персоналу є невід’ємною частиною процесу розгортання платформи.

► Засоби створення навчального контенту

Інструментарій для створення контенту засобами навчальної платформи зазвичай забезпечує розроблення особисто викладачами лише базових об’єктів у вигляді html-сторінок, тестів, презентацій тощо. Проте, навіть така робота потребує спеціальних технічних засобів (графічних планшетів, інтерактивних дощок і мультимедійних дошок, мікрофонів, сканерів, документ-камер, графічних редакторів та іншого програмного забезпечення тощо). Інтерактивний, мультимедійний контент (графічні, відеоматеріали, віртуальні тренажери, симулятори тощо) створюються в спеціалізованих середовищах кваліфікованими фахівцями (дизайнерами, моделлерами, операторами, режисерами, програмістами та ін.) із використанням спеціалізованого обладнання.

У залежності від ресурсних можливостей закладу освіти створення такого типу контенту може бути реалізоване по-різному:

- придбання готових матеріалів, створених зовнішніми розробниками;

- підготовка матеріалів на замовлення закладу освіти зовнішніми розробниками;
- створення власних спеціалізованих підрозділів із відповідним обладнанням, програмним забезпеченням і кваліфікованим персоналом.

З огляду на масштабність потреб у закладах освіти в якісному навчальному контенті, що дозволяє ефективно досягати результатів навчання, радимо по можливості використовувати всі доступні матеріали, що перебувають у відкритому доступі на умовах відповідних ліцензій, що передбачають їхнє подальше використання. За умови готовності викладачів до масового впровадження змішаного навчання, створення власних фото-, відеостудій, інших спеціалізованих підрозділів із розроблення контенту буде економічно вигіднішим. На початкових етапах, при незначних обсягах потреб у такому контенті доречнішим буде виконання робіт зовнішніми підрядниками.

► Використання системи електронного документообігу в організації навчального процесу

Ефективний навчальний процес потребує швидких рішень, які вимагають погоджень через підписи відповідальних осіб. Крім того, сам процес супроводжується підписанням численних документів: відомостей, журналів, звітів, довідок, протоколів тощо.

Основні процеси системи електронного документообігу (СЕДО) для забезпечення організаційної, навчально-методичної діяльності:

1. Документування адміністративних рішень і діяльності щодо впровадження та функціонування навчальних платформ, а також інших навчальних процесів:
 - Документування адміністративних рішень у вигляді розпорядчих документів за розробленими внутрішніми стандартами (наказ, розпорядження тощо).

- Узгодження та затвердження методичних навчальних матеріалів для розміщення їх у навчальних платформах та/або цифрових репозиторіях за розробленими та узгодженими бізнес-процесами навчального закладу.
 - Рішення колегіальних органів (вчених рад, засідань кафедр та ін.).
2. Засвідчення автентичності та надання статусу юридичної значимості для навчально-методичних матеріалів, дипломних і курсових робіт, наукових публікацій та дисертацій за допомогою електронних цифрових підписів з електронними позначками часу. Переведення поточного та архівного зберігання зазначених документів (матеріалів) із паперових носіїв на електронні.
 3. Обмін інформацією (документами) між організаторами освітнього процесу (заклад освіти, МОН, Управління освіти тощо) через [СЕВ ОБВ](#) (Систему електронної взаємодії органів виконавчої влади).

Засади обґрунтування запровадження системи електронного документообігу:

1. «Основна форма провадження діловодства в установах є електронна.

Документування управлінської інформації в установах здійснюється в електронній формі із застосуванням кваліфікованого електронного підпису, кваліфікованої електронної печатки та кваліфікованої електронної позначки часу» (п. 2 Постанови КМУ № 55 від 17.01.18).
2. Основні кроки впровадження у закладі освіти:
 - вибір на ринку ІТ СЕДО, яка відповідає вимогам Постанови КМУ № 55 від 17.01.18;
 - здійснення дослідної експлуатації обмеженим колом осіб протягом визначеного періоду;

- придбання серверного обладнання або його оренда в дата-центрі;
- придбання ліцензії на програмне забезпечення обраної СЕДО;
- підключення користувачів ЗВО до СЕДО;
- проведення навчання всіх користувачів СЕДО;
- введення СЕДО в повноцінну експлуатацію;
- створення комплексної системи захисту інформації (за необхідністю).

3. Основні функції СЕДО:

- робота з проєктами документів;
- робота з документами;
- робота з резолюціями;
- контроль виконавчої дисципліни;
- підготовка справ до передачі на архівне зберігання;
- контроль доступу;
- зовнішній документообіг;
- сканування та розпізнавання тексту.

4. Основні переваги впровадження СЕДО:

- значна економія паперу та витратних матеріалів;
- суттєва економія часу та оперативність у прийнятті управлінських рішень;
- можливість віддаленої роботи з масивами документів;
- оперативність пошуку документів;
- неможливість підготувати документ «заднім числом»;
- надійне збереження документів (не губляться);
- захищеність документів (не переглядаються не уповноваженими користувачами).

I НАОСТАНОК...

Пам'ятайте, ці рекомендації — лише вектор, а в жодному разі не єдиний можливий спосіб дій. У вас буде свій унікальний шлях зі своїми помилками та уроками. Втім, вам принаймні не доведеться повторювати помилки й болючий досвід авторів цих рекомендацій.

Успіхів!

Використані та рекомендовані джерела

- Романовська О. О., Романовська Ю. Ю., Романовський О. О. Досвід вищої освіти Сполучених Штатів Америки XX–XXI століть. Книга 4. Особливості академічного (університетського) підприємництва у США другої половини XX — початку XXI століть : навч. посіб. — К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2020. — 240 с.
- Центр забезпечення якості освіти НаУКМА.
URL: <https://www.ukma.edu.ua/index.php/osvita/quality-edu>
- Цифрова компетентність вчителя DigCompEdu.
URL: <http://dystosvita.blogspot.com/2018/04/digcompedu.html>
- Як створити масовий відкритий онлайн-курс.
URL: https://edx.prometheus.org.ua/courses/Prometheus/MOOC101/2016_T1/course/
- Assessment in Higher Education: Professional Development for Teachers. Erasmus University of Rotterdam Online Course.
URL: <https://www.coursera.org/learn/assessment-higher-education>
- Catherine Shea Sanger. Teaching Intelligence: How to Take Your Classes Online. URL: <https://www.timeshighereducation.com/career/teaching-intelligence-how-take-your-classes-online>
- Charles L. Graham et al. 4 Skills Essential for Effective Blended Teaching. URL: <https://www.blendedlearning.org/4-skills-essential-for-effective-blended-teaching/>
- Christine Redecker. European Framework for the Digital Competence of Educators (DigCompEdu).
URL: https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC107466/pdf_digcomedu_a4_final.pdf
- CITL Teaching Resources.
URL: <https://citl.indiana.edu/teaching-resources/index.html>

- Clifford Maxwell. What Blended Learning Is — and Isn't. URL: <https://www.blendedlearning.org/what-blended-learning-is-and-isnt/>
- European Framework for the Digital Competence of Educators (DigCompEdu). URL: https://ec.europa.eu/jrc/sites/jrcsh/files/digcompedu_leaflet_en-2017-10-09.pdf
- How To Teach Online: Providing Continuity for Students. URL: <https://www.futurelearn.com/courses/teach-online/>
- Introduction to the SOLO taxonomy. URL: <https://www.futurelearn.com/courses/learning-teaching-university/O/steps/26410>
- John Biggs. Aligning Teaching for Constructive Learning. URL: https://www.heacademy.ac.uk/sites/default/files/resources/id477_aligning_teaching_for_constructing_learning.pdf
- L. Dee Fink. A Self-Directed Guide to Designing Courses for Significant Learning. URL: <https://tinyurl.com/zmschsm>
- Patricia Armstrong. Bloom's Taxonomy. URL: <https://cft.vanderbilt.edu/guides-sub-pages/blooms-taxonomy/>
- SOLO Taxonomy. URL: <https://www.johnbiggs.com.au/academic/solo-taxonomy/>
- The University of Vermont Center for Teaching & Learning. URL: <https://www.uvm.edu/ctl/>